

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

FRIDN

GRUNDLAGD AV FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SONDAGEN DEN 10 SEPTEMBER 1922.

HUVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.

ANDRE REDAKTÖR:
EBBA THEORIN.

DEN NYA TEATERSÄSONGEN

"Hamlet" på Svenska teatern, Inga Tidblad som Ofelia, Ingolf Schanche som Hamlet. Almberg & Preinitz foto.

STOCKHOLM HAR NU SIN BEHAG-
fulla höstprägel: strålande sol om dagar-
na över det friskt pulserande gatulivet och
över alla brusande vatten, ljusprickade stråk
om aftnarna, illuminerade restauranger och
friluftskaféer och de stora bågglamporna
glimmande utanför teatrarnas portar, där

publiken strömmar in till rampljus och en
diktad värld.
Man har legat på landet eller vid bad-
orter, man har levat under paraply och i
regnrock denna exceptionella vattensom-
mar, och när det blev som våtast, längtade
man till hösten och staden. Och till teatrar-

na. Stockholmarens kärlek till scenens
konst är oföränderligt lika stark. Om pu-
bliken ibland håller sig något envist från
teatern, beror det på de fortfarande höga
biljettprisen. Och kanske även på en svag
repertoar. Sänk de förra och höj den
(Forts. sid. 898.)

KVINNOR SOM FRIMURARE

ETT TIDENS TECKEN: KVINNLIGT ORDENSLIV INOM SAM-FRIMURARORDEN OCH ANDRA SAMFUND.

DET ÄR KANSKE BARA EN utomstående skepsis — men jag medger gärna, att jag inte skulle känna mig särskilt svag för kvinnligt ordensliv. Manliga ordensbröder, hängivna medlemmar av olika berömda hemliga sällskap, försäkra visserligen, att ordenslivet verkar förädlande — på vilket sätt, förbjuder dem ordenshemligheten att yppa. Men det händer, att när en ordensbroder efter en sådan försäkran vädjar till sin hustru, hon då bara svarar: »Det enda jag märkt, är att du kommer hem så sent efter de där ordensmötena.» Nå, det är väl åter bara den utomstående skepsis.

Manliga frimurare och andra ordensmedlemmar säga ibland med en liten underton av triumf, att kvinnor inte kunna vara frimurare därför att de inte kunna tåga. Motbevis: det finns verkligen kvinnliga frimurare.

Motbevis n:o två: de ha så väl bevarat sin hemlighet, att man i allmänhet inte ens känt till deras existens!

Det var dock för en tio år sedan, som denna s. k. Sam-Frimurare-Orden (Universal Co-Masonry), vilken uppstår både män och kvinnor, infördes i Skandinavien från England. Ordens högsta representant i Skandinavien, ställföreträdare för dess Högsta Råd i Paris, är en mycket begåvad och intressant dansk kvinna, länsgrävinnan Ellen Bille Brahe Selby, med vilken Iduns korrespondent i Köpenhamn haft en här nedan återgiven intervju. Länsgrävinnan har under sig fem s. k. provinsialmästare, en för varje land. Provinsialmästare för Sverige är en man, 1:ste telegrafassistenten Gabriel Wessberg i Malmö. I Sverige finns tre loger av orden, en i Stockholm, en i Göteborg och en i Malmö. Ordförandemästare för Stockholmslogen är en dam, fröken Margaret Seton.

Skälet till att Sam-Frimurare-Orden ännu är så föga känd i Sverige är väl, att det är en strängt hemlig orden. Hittills har dess arbete gått ut på att bilda en kärna av personer, intresserade för frimureriets ideal. Ordens syfte kan kort och gott anges vara andlig hjälp till utveckling för dess medlemmar.

Hur ha då kvinnorna kommit in i frimurarorden, vars lagar så strängt uteslöt henne och fortfarande utesluta henne i den stora världsomfattande orden? Ja, det är en dramatisk historia. Det berättas, att en kvinna, Maria Desraimes, som var dels fransyska och dels skriftställarinna och alltså dubbelt predisponerad för nyfikenhet, för många år sedan lyckades smyga sig in i ordensbrödernas församlingssal och där gömd i en klocka åhörde hela ceremonien. Hon blev upptäckt. Vad hade bröderna nu att göra? De voro väl i lika stort bryderi som Anatole Frances heliga församling i »Pingvinön», när gamle Maël hade gått och döpt pingvinerna. Och de löste konflikten på liknande sätt. Madame Desraimes blev upptagen i orden och fick svära tysthetseden. För logen fick saken en sorglig följd. Den blev utesluten ur det manliga frimureriet. I stället grundade den då

T. v.: Länsgrävinnan Ellen Bille Brahe Selby, representant för Sam-Frimurare-Orden i Skandinavien. — T. h. Ordens svenske provinsialmästare, telegrafassistenten G. Wessberg i Malmö.

Sam-Frimurar-Orden, vilken emellertid, trots denna dramatiska döpelse, icke på något sätt står i opposition mot det manliga frimureriet. Om man icke som ett slags mild opposition skall taga följande ord, med vilka den söker ge en mystisk och vördnadsvärd hävd åt upptagandet av även kvinnor: »Den Universella Sam-Frimurar-Orden återbördar det urgamla bruk, enligt vilket kvinnor ansågos lika berättigade som män att få tillträde till Mysterierna, från vilka Frimureriet härleder sig och vilka grundades på broderskap, sanning och utövandet av varje moralisk och social dygd.»

Old Fellow-systrar med i den stora brödrakedjan.

I Sverige tycks man inom ordensväsendet vara snävare mot kvinnorna än i många andra länder — kvinnorna, som ju liksom ordnarna lära utöva ett förädlande inflytande, få inskränka sig till hemmet som verksamhetsfält. Odd Felloworden har i Amerika kvinnliga loger med många medlemmar, och likaså i Danmark och Norge, men i Sverige är orden stängd för kvinnor. När danska eller norska Odd Fellow-systrar träffa sina svenska ordensbröder, märka de ju strax på de där vissa hemliga hälsningstecknen, att de höra samman i kedjan. Men varför vilja de svenska bröderna inte ha svenska systrar?

Sällskapsordnar, som ha roligt med damer — och som ha roligare utan..

Från den svenska Timmermansorden äro kvinnorna också absolut uteslagna.

Så finns det ju i Sverige en hel rad ordnar och sällskap, som äro mera sällskapligt än mysteriöst anlagda och som därför åtminstone icke alldeles avsvära sig kvinnligt umgänge. Par Bricole och W-6 ha någon gång inbjudit damer till festliga samkväm. S. H. T. anger sig själv som bekant som en fiende till tråkigheten, men har (utom vid en damfest vart sjunde år) roligt utan damer — skulle ett kvinnligt sällskap kunna grundas på motsvarande tråkighets- och manfientliga principer? kan-

ske ha vi verkligen kommit därhän nu för tiden, vem vet?

I de skånska Knutsgillena ha bröder och systrar varit hemvana samman ända sedan medeltiden, och i de båda sällskapsordnarna Amarant- och Innocenceordnarna äro naturligtvis damer självskrivna. Alla tre ordnarna spela en stor roll i det mondäna sällskapslivet.

Tiden inne för kvinnliga ordnar?

Männe inte tiden nu är inne för en exklusivt kvinnlig orden, ett samfund med ordenshemlighet och mystiskt ceremoniel, motsvarande de manliga? Jag skulle nästan tro det, utan att finna det vara något att hoppas. Nu när kvinnorna trängt in överallt, skaffat sig social ställning, fått med varandra gemensamma yrkes- och sociala intressen o. s. v., är marken beredd för en verklig kvinnlig orden efter hedervärda gamla manliga mönster.

E. TH.

En intervju med den högsta kvinnliga frimuraren i Skandinavien.

Det finns vissa människor som ovillkorligen avtvinga sina medmänniskor en stor portion respekt och beundran och till dessa hör den danska länsgrävinnan Ellen Bille Brahe Selby till Stensgaard — innehavarrinnan av den högsta graden inom frimurarorden.

Under ett samtal vi hade med grävinnan i hennes vackra vinterhem på Hortensiavej på Frederiksberg — just då hon var hemkommen från en resa till London, där hon för en avhandling »Om färgerna» mottagit utnämningen till Dr crom. — frågade vi henne om hennes verksamhet inom Sam-Frimurar-Orden.

— Stadgarna, sade hon, inom denna äro desamma som för den manliga frimurarorden. Men vi följa den s. k. skotska ritualen, då däremot de manliga frimurarna följa det svenska systemet.

— Vari ligger skillnaden?

— Den »skotska ritualen» förordnar 33 grader — »det svenska systemet» däremot endast 11.

— Vilka kvinnor söka förnämligast att komma in i frimurarorden?

— Kvinnor ur alla samhällsgrupper — från arbetarkvinnan till adelsdamen.

— Kunna kvinnor tåga?

— De kvinnor som efter otaliga prov och ceremonier slippa igenom och bliva frimurare äro alltid av det slaget som söker mot något högre och bättre — och för dem är det visst mycket naturligt att tåga — även om kvinnan i allmänhet har rykte om sig att vara lösmynt.

För c:a 10 år sedan, berättar grävinnan vidare om Sam-Frimurare-orden, var jag med om att inviga den första gemensamma orden i Kristiania — nu finnes där 4. I Sverige finnes 3 och på Island 1. Då jag invigde den första Logen i Finland hade frimureriet legat totalt nere där i 100 år — med andra ord under hela det ryska herra-

Iduns byrå och expedition,

Mästersamuelsgatan 45, Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4 | Expeditionen: kl. 9—5
Riks 1646. At. Norr 9803 | Riks 1346. At. Norr 6147
Red. Högman: kl. 11—1 | Annonskont.: kl. 9—5
Riks 8660. At. Norr 402 | Riks 1646. At. Norr 6147

Iduns prenumerationspris 1922:

Idun A, vanl. uppl. med julnummer:	Idun B, praktuppl. med julnummer:
Helt år ..... Kr. 15:—	Helt år ..... Kr. 19:50
Halvt år ..... " 8:—	Halvt år ..... " 10:—
Kvartal ..... " 4:25	Kvartal ..... " 5:25
Månad ..... " 1:50	Månad ..... " 2:—

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:

35 öre efter text. 40 | Utländska annonser:
öre å textside. Beständ 45 öre efter text., 50 öre
pl. 20 % förh. Led. pl. å textside, 20 % förh.
o. Plattsökande 25 öre, för särsk. begärd plats.

OM TJÄNARE, FÖRTAL OCH UPPFOSTRAN

ETT POTPOURRI FRÅN »DEN NYA TIDEN OCH KVINNORNA».

DET VAR KLART, ATT VI, SOM samlats under klubbmåtöt »Den nya tiden och kvinnorna», icke kunde underlåta att på en av våra sammankomster komma in på den evigt brännande tjänarinnefrågan — vi hade ju alla eget hushåll att förestå. Och det var lika klart, att ingen vågade sig på att ge något patentrecept åt alla bekymrade fruar. Men en av de närvarande, som förstår att organisera både stora affärsföretag och ett stort hem, sade något mycket förnuftigt:

— Man bör lägga och organisera sin eller sina hembiträdens arbete så, att husmodern när som helst kan själv ingripa och hjälpa till i det arbetet, utan att jungfrun blir konsternerad. Då skulle det inte behöva bli så mycket omständigheter, om man oförberett tar med sig hem några gäster till middagen.

— Och vidare, sade en annan, det är klart, att husmodern måste själv behärska det husliga området, om hon skall kunna effektivt organisera sina hembiträdens arbete. Hur många av vår tids unga flickor — som kanske suttit i något »verk» eller på ett kontor under de bästa läroåren — kunna det, när de gifta sig?

— Nej, men väl när de varit gifta i tre månader, sade den som först talat. Skall man inte vara bra dum för att inte av sig själv kunna komma på allt, som hör till husliga insikter (här opponera sig säkert

väldet av politiska hänsyn — nu blomstrar det däremot på det frodigaste.

— Vad är egentligen frimureriet?

— En strävan hän emot de stora viderna — en själens skola där man flyttas upp från klass till klass!

— Finnes något samband mellan den rent manliga orden och den gemensamma logen för både män och kvinnor!

— I verkligheten äro ju de två ordnarna lika, enda skillnaden är antalet av grader och så att kvinnorna ha tillträde till den gemensamma orden. Men i övrigt arbetar varje orden för sig. Jag vill dock anmärka att jag upprepade gånger på begäran har hållit föredrag för de manliga frimurarna i Köpenhamn!

— Grevinnan är ju även teosof?

— Ja och en mycket ivrig sådan! Jag redigerar den teosofiska tidskriften »Problem og Viden» och har i många år varit nationalpresident för »Det teosofiske Samfund» i Danmark.

— — —
Grevinnan hör till de kvinnor som gjort forskning i själslivets historia till sin livsuppgift — en rätt sällsynt företeelse i vårt ytliga tidevarv — och hon följes i denna sin strävan av sin unga dotter, den sympatiska comtessan Marie Antoinette. Denna är ceremonimästare i Köpenhamns frimurarorden för män och kvinnor, men hennes intresse för det praktiska livet har samtidigt yttrat sig däri att den unga damen tagit examen som polyteknisk kandidat och som maskinist medföljt »Ostasiatiska Companiets» stora motorfartyg Selandia på dess sista resa till utlandet och utfyllt sin plats ombord som en hel »karla-karl».

TORA RANDAL.

åtskilliga duktiga husmödrar, vilkas klagovisa nr 2 just är de nutida unga kvinnornas bristande huslighet). Ja, och slö för att inte kunna finna på litet nytt i matlagningen? Att komponera, finna på något nytt — det är ju just det, som ger flykt åt ens matlagning.

Nu kom en annan i sällskapet med ett litet drag, som var rätt belysande om också inte för den nya tiden. — Jag bodde några veckor hos en väninna, sade hon. Under den tiden fick jag min mage förstörd. Till lunch och middag serverades jämt kotletter, biffar och andra köttberg. Jag frågade min väninna, om hon verkligen fann denna kött diet förnuftig. Nej, men kära du, sade hon, jag måste ha den för min kokerskas skull. Om hon köper upp mindre kött i affären än förut, så påstår folk strax, säger hon, att vi leva på indragning. — Här offrade man sig alltså för ett slags honetta biff-ambitioner på kokerskans vägnar.

Vår söndagsdiet har ju intimt samband med hembiträdernas ledighet. En principfast dam i sällskapet berättade, att hon helt enkelt aldrig tar mot bjudningar till söndagsmiddagar. Ty hon tycker inte det är trevligt att under hela middagen tänka: aha, nu sitta vi här och liksom äta upp tjänstefolkets ledighet — ju längre vi dra ut på middagen, desto otåligare blir man i köket. Den förnuftigaste söndagsordningen vore, tillägger hon, att man åte en ordentlig lunch kl. ett, och sedan hade bara kallmat till middagen, så kunde tjänstefolket få sin ledighet ograverad efter lunchbestyren.

Det är svårt att i ett sällskap damer hitta rätt igen ut ur tjänarinnefrågan, när man väl en gång kommit in i den, men en av de diskuterande öppnade liksom en

Karl-Erik Forsslund.

FEMTIO ÅR FYLLER DEN 14 SEPT. FÖRFATTAREN Karl-Erik Forsslund.

Såsom författare debuterade F. 1896. Genom en del av sina arbeten (såsom »Storgården»), har F. vunnit mycket starkt gehör, icke minst hos ungdomen, för sin förkunnelse av ett enkelt, arbetsfyllt lantlivs företräden framför stadslivet. F. n. är han sysselsatt med utgivandet av ett stort anlagt arbete, »Med Dalälven från källorna till havet», ett arbete, som säkert skall intaga en synnerligen bemärkt plats inom vår hembygdsforskning.

F. har också såsom grundläggare av Brunnsviks folkhögskola och dess föreståndare 1907—12, gjort en stor insats i vår folkhögskolerörelse.

port, när hon kom att beklaga sig över att hennes hembiträde »svarat» (svarat med skarp betoning och inom citationstecken, ni vet) henne.

— Men »svara» vi inte numera alla var och en sin herre, inföll någon. Tonen människor emellan har bestämt blivit bra mycket strävare än den var ännu för en tio, tjugo år sedan. Och det är kanske inte endast något ont i det. Vi sträva efter sanning, även om den gör ont. Vi anstränga oss inte så mycket med att genom förbindlighet söka dölja för varandra att vi konkurrera med varandra och kanske avsky varandra. Vi tala kanske i lika hög grad illa om varandra som förr, men vi ha inte längre så lätt för att döda varandra genom förtal. Var och en är nu i försvarsställning. Men skola vi inte snart märka, att det bara är de vanmäktiga, de intellektuellt eller moraliskt slöa, som tala illa om andra?

Någon påpekade, hur den där vanan att tala illa om varandra ofta grasserar redan bland barnen, åtminstone bland flickorna, så snart de börja sluta sig i klunga. Gosarna ha sina »slyngelårs»-laster i slagsmål och en viss råhet, och flickorna sina i böjelse för att avundas varandra och tala illa om varandra. Den där lilla böjelsen, när den finns, böra mödrarna ta itu med. Uppfostran bör från början ha varit så lagd, att den tagit hand om barnets naturliga sinne för logik och krav på rättvisa. Ty märk väl, vilken stark och omutlig logik barnet har av naturen — det gäller att inte snedvrída den.

— Min far, sade den erfarna dam, som först hade talat den kvällen, inpräntade vid vår uppfostran, att vi själva skulle få bära ansvaret för våra handlingar. En ypperlig uppfostringsprincip. På den tiden — det är nu en fyrtio år sedan — höllos barnen i största enkelhet. Sedan har det gått alltmer bakut i så måtto att barnen blivit allt mer bortklemade. Men vi börja visst återvända till enkelheten igen. För resten, det är ju stor skillnad mellan de barn, som växa upp i staden, och dem, som växa upp på landet. Kommer ett Stockholmsbarn ut på gatan, har det alltid någon, som hjälper det tillrätta, om ingen annan, så poliskonstapeln. Men lantbarnet, som möter en buse i skogen, det får lära sig att själv reda ut en situation.

— Det är också därför som så många av landsbygdens duktiga barn hamna i Stockholm, sade någon. Ty hur många stockholmare äro egentligen födda i Stockholm? I detta sällskap — ingen? Gör samma undersökning i andra sällskap, ni äro i, och ni skall finna, att det är ett fåtal, som äro födda i Stockholm. Var blir de infödda stockholmarna av? I »landsorten» träffar man dem sällan, och i Stockholm nästan lika sällan. Men så länge en huvudstad ständigt får ny tillströmning från landsorten, håller dess befolkning sig ju också frisk och präktig. Men som sagt, var bli stockholmarna av?

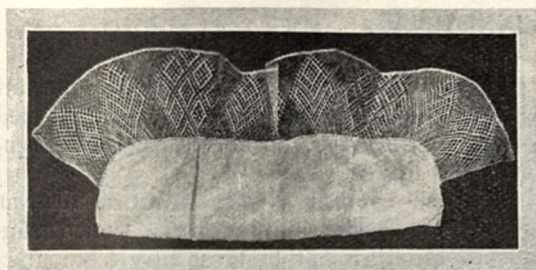
Och med denna prisfråga kom man in på diskussionsområden, som ju strängt taget inte hörde med under »den nya tiden och kvinnorna».

E. TH.

EKSTRÖMS VANILINSOCKER

SVENSKA ALLMOGESPETSAR FÖR MODERNA DRÄKTER

En spetsmyckad hatt från Bjursås.

I.

DEN RIKT SMYCKADE ALLMOGEDRÄKTEN, för vilken spetsar i linne, guld och silver, broderi i vitt eller i mångfärgade silken, pärlor, fransar, blommiga siden- och sammetsband, guld- och silverband spelade en roll liksom i dess förebild, den högförnäma renässansdräkten, skulle åt den konstnär, som ville taga sig an en dylik uppgift, kunna giva impulser och uppslag i mängd för en värdefull utsmyckning av den moderna dräkten. Lämnad i händerna på icke konstnärer, gynnas vid framställandet av denna den dyrbarare liksom den enklare dräkten, maskin- och massproduktionen av s. k. garneringsartiklar, vilkas penningvärde är lika högt som deras värde i och för sig är obetydligt. Åsätta en dräkt, förmå de icke att skänka denna någon egenartad och personlig prägel, men väl en yttlig och banal karaktär. De tillhöra den rena, oberättigade flården, och varken praktlystnaden eller ens den mera anspråkslösa, berättigade önskan att kläda sig väl äga något med densamma gemensamt.

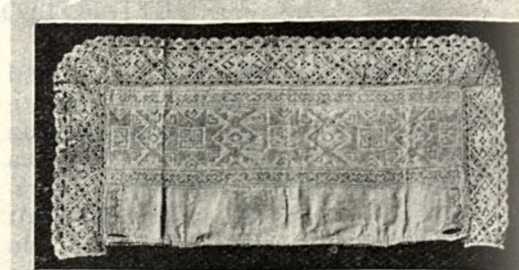
Lättast och uppnåeligt för en och var låta sig av vår allmoges dräktprakt spetsarna anpassas på våra moderna dräkter. Det är detta, som man i våra dagar så gott som helt och hållet förgätit och uraktlåtit, en försummelse så mycket större, som det vackra modet att bära äkta spetsar länge

och utan avbrott fortsatt. De spetsar man valt ha dels varit de handsydd, åt vilkas framställning de handarbetande damerna en tid ägnade så stor flit och skicklighet — och, det måste här sägas, så föga av smak och konstnärlighet. Därtill, i de fall där man ej alldeles kritiklöst höll till godo med en trevlig fabriksarbetad vara, de utländska spetsarna, i all synnerhet de ryska, vilka, prisbilliga i hög grad, översvämmat marknaden. Möjligen har, i allra senaste tider, den graciösa tyllträdningen och det knutna och trädde arbetet i smala bårder fått i någon mån övertaga spetsarnas roll. Men dessa senare äro alltför förnäma, lätt anbragta och högt uppskattade för att någonsin mera helt kunna försvinna från kvinnodräkten, det må vara festdräkten av sammet eller siden eller den mera vardagliga dräkten av råsidan eller bomullstyg.

För samtliga dessa dräkter lämpa sig de svenska allmogespetsarna ypperligt; de böra därtill vara självskrivna på de vita blusarna och kragarna, de praktiska, luftiga och vackra plagg, vilka ett alltid skiftande mod ännu icke har lyckats frångå oss.

De svenska allmogespetsarna äga sin vackra och ett par århundraden långa historia, vilken är väl värd att lära känna.

Tidigast knöt sig all spetsknyppning i vårt land till Vadstena. Denna spetsknyppnings historia i äldre tider har ännu icke låtit sig klarläggas. Knapptast kan dock Vadstena klostrets textila utövning ha haft något att betyda för densamma. Att en spetsknyppning tidigt blivit hemindustri i Vadstena torde stå utom allt tvivel. Spetsar av en tidig typ ha som handelsvara tillhandahållits av kringvandrande krämare, och det är här man ville tänka sig Vadstena som ursprungsort. I en del trakter hava dessa utan tvivel redan så tidigt som under 1600-talet givit upphov till en spetsknyppning hos vår svenska allmoge. Knapptast ha dock i dessa äldre tider spetsarna haft något att betyda för den kvinnliga allmogedräkten.

Skånsk spets på en krage.

Detta vadstenaspetsarnas fölsäljande ute i svenska bygder under det att allmogekvinnorna samtidigt började arbeta efter dem, har i senare tider upprepats. Då den lilla graciösa mössan för inbruk av dalkvinnorna omformades till den s. k. hatten, en hätta av lärft, fogade man till densamma en spets, tidigast en äkta Vadstenaspets, men senare en av egna händer förfärdigad, vilken i sin begynnelse stod vadstenaspetsen nära. Då man i Dalarna arbetade på ett väsentligt olika sätt mot i Vadstena, d. v. s. aldrig begagnade ett utstucket pappersmönster utan knypplade helt och hållet på fri hand, kände man sig snart helt obunden av förebilden. Det är vid denna tidpunkt en hel del typer uppstå, framför allt i Dalarna, där modet att bära hemarbetade spetsar med stor iver omfattades. Medan man exempelvis i det närliggande Helsingland fortsatte att för huvudbonaden köpa vadstenaspetsar, hängav man sig i Dalarna med outtröttlig iver och intresse åt spetsknyppningen, "knytningen" eller "knitningen", som tekniken där benämndes. Så livligt var detta intresse, att den vackra konsten aldrig, icke ens under det senare 1800-talet, övergavs, och att de spetsmyckade plaggen, hatten och halsklädet, i en del trakter ännu i dag bäras.

ELISABETH THORMAN.

EN SVENSKAS KARRIÄR VIA AMERIKANSKA MILJARDÖRSHEM

IDUN BERÄTTADE FÖR EN TID SEDAN om en svenska, fröken Elvira S. Hedlund, som skapat sig en utmärkt ställning i Amerika: hon har en platsanskaffningsbyrå i Newyork, 740 Madison Avenue, som med förkärlek anlitas av miljonärshemmen.

Härom dagen kom så sagda dam själv in på vår redaktionslokal. Där stod en reslig dam, med ungdomligt ansikte och skär hy, som skulle kommit en att anslå hennes ålder till tio år under den verkliga, livliga, friskt uppriktig när hon talade om sig och sitt — en riktig personifikation av Svensk-Amerika. Hennes karriär är också en sådan, som det allra bästa Svensk-Amerika har gjort där ute. Hon har börjat från början, såsom man ju också skall göra det där, och genom eget outtröttligt arbete banat sig fram.

— Jag kom till Amerika när jag var 18 år gammal, berättar hon. Efter att ha haft några andra mindre anställningar, tog jag plats hos mångmiljonärsfamiljen Archibald Rogers, på deras lantställe utanför Newyork, som — tredje tvätterska. Det var den enda gången min mor där hemma i Vänersborg grälade på mig. Hon ville ha mig hem med detsamma. Men när jag fick hennes brev, hade jag redan avancerat till första husa — den platsen fick jag efter två veckor. Sedan stannade jag hos familjen Rogers i 23 år, därav 16 som husföreståndarinna med 30 tjänare under mig. Elva av tjänstflickorna voro svenskor. De flesta ha blivit mycket väl gifta. En av dem är gift med

Elvira Hedlund.

kusken — de ha en förtjusande våning på en fem rum och badrum. En annan är gift med trädgårdsmästaren, och de ha en mycket trevlig liten villa.

Som man förstär redan av detta, bildar ett dylikt miljardörslantställe som en hel liten stad. Men åh, där är också oro och strider som i en stad! — Och fröken Hedlund lämnar en mycket målande skildring av hur svårt det är att leva i frid, utan avund och intriger (fast hon till slut lyckades få bort ogräset) i ett sådant tjänarsamhälle, där t. ex. den, som har fruns gunst, blir utom sig av högmöd gentemot de andra. — Svårt var det också för en utlänning, som därtill var i privat tjänst, att komma in i amerikanska familjer — fast också det lyckades henne, främst tack vare hennes nit för kyrkan, som hon slöt sig till.

Efter de 23 åren började fröken Hedlund så sin platsanskaffningsbyrå, tillsammans med sin ovärderliga vän och sekreterare miss Peterson. Alla hennes biträden, utom en, äro svenskor, och de äro alla som en stor familj, som gemensamt arbetar för byråns bästa. Sedan hon öppnade byrån, ha 15,000 personer varit inskrivna där, och hon räknar minst 3,000 av de bästa familjerna till sin kundkrets.

"De bästa familjerna" i jättestaden betyder ju ekonomiskt något annat än hos oss. Hos Rogers fanns det 125 rum — sades det, tillägger fröken H., själv hann jag aldrig räkna dem. Där hade man, som nämnt, 30 tjänare, men det finns familjer, som ha ända upp till 45. Fem till sex tjänare räknas inom dessa kretsar som litet. I sådana stora hus bruka tjänarna ha en gemensam uniform, i t. ex. grått eller svart.

Det bästa i det svenska kynnet visar sig, när svenskarna komma till Amerika, fortsätter fröken H. Men de måste vara beredda på att de få börja från början och genomgå några svåra "hundår" — åh, vad jag ofta själv grät mig till sömns på den tiden, fortsätter fröken H., men när man bara är 18 år, så går det i alla fall.

Nu är fröken H. hemma på ett kort besök, reser tillbaka redan nu i dagarna. Hon är förtjust över att ha fått vara en tid i Sverige — det är som om luften, träden vore annorlunda i Sverige än därute — och ingenstädes lyser månen så ljuvt som här, slutar hon poetiskt. T.

FOTOGRAFERA MED EN KODAK OCH KODAK FILM

OBS! NAMNET - EASTMAN KODAK COMP. - PÅ KODAK KAMEROR OCH FILM

ALLA FOTOGRAFISKA ARTIKLAR, FRAMKALLNING OCH KOPIERING BÄST GENOM

HASSELBLADS FOTOGRAFISKA A.-B. GÖTEBORG · MALMÖ · STOCKHOLM

IDUNS FÖLJETONG TROTS ALLT

ROMAN AV JOHN GALSWORTHY. AUKTORISERAD ÖVERSÄTTNING AV ELLEN RYDELIUS.

(Forts.)

OM HON SKULLE SPRINGA EMOT honom, då han kom in, slå sina armar om hans hals, känna sig nära honom, förlora sig i honom! Varför inte? Det var hennes plikt, varför inte också hennes glädje? Men hon ryste för det. Någon instinkt som var för djup att analyseras, någonting i hennes innersta livsnerv kom henne att rygga tillbaka, som vore hon rädd, bokstavligen skrämmd för att låta sig sjunka hän i kärlek — självbevarelsens finaste instinkt mot någonting ödesdigert, mot att drivas fram utöver gränsen — ja, det liknade denna egendomliga, instinktiva rysning, som en del människor känna vid blotta åsynen av en avgrund, en fruktan att gå intill den, för att de icke skola dragas ned av en oemotståndlig lockelse.

Hon gick in i deras sovrums och började långsamt kläda av sig. Att gå till sängs utan att veta var han var, vad han gjorde och tänkte, föreföll redan en smula besynnerligt, och hon satt där och borstade långsamt sitt hår med silverborstarna, medan hon stirrade på sitt eget bleka ansikte, där ögonen sågo så stora och mörka ut. Slutligen greps hon av en känsla: »Jag kan inte rå för det, jag bryr mig inte om det!» Och hon gick till sängs och släckte ljuset. Det kändes konstigt och ensamt, det var ingen brasa i rummet. Och sedan somnade hon utan vidare omständigheter.

Hon drömde att hon satt mellan Fiorsen och fadern i en järnvägsvagn ute vid havet, medan vattnet steg allt högre och högre, svallade och suckade. När hon vaknade — och hon var då alltid, liksom en hund, vid fullkomlig själsnärvaro — märkte hon att han spelade i salongen, spelade — vid denna tid på natten? Hon låg och lyssnade till en skälvande, otydlig melodi, som hon inte kände till. Skulle hon taga första steget eller skulle hon vänta på honom? Två gånger steg hon till hälften ur sängen, men båda gångerna, liksom om ödet velat att hon ej skulle gå, råkade han i samma ögonblick svälla på tonen, och varje gång tänkte hon: »Nej, jag kan inte. Det gör detsamma nu, han bryr sig icke om hur många han väcker, han gör precis som han behagar och bryr sig icke om någon människa». Och hon satte händerna för öronen och fortfor att ligga orörlig.

När hon till sist tog bort händerna, hade han slutat. Sedan hörde hon honom komma och låtsades sova. Men han skonade icke ens hennes sömn. Hon gav efter för hans kyssar utan ett ord, medan hennes hjärta hårdnade inom henne — han lukade alldeles säkert konjak!

Följande morgon tycktes han ha glömt bort alltsamman. Men det hade inte Gyp. Hon ville så gärna veta, vad han hade känt, var han hade varit, men hon var för stolt för att fråga.

Hon skrev två gånger till sin far under den första veckan, men sedan kunde hon inte skriva, utom ett vykort då och då. Varför skulle hon berätta honom vad hon gjorde i sällskap med en man, som han inte kunde fördraga tanken på? Hade han haft rätt? Att erkänna detta skulle ha sårat hennes stolthet alltför mycket. Men hon började längta efter London. Tanken på hennes lilla hem var en grön fläck att dväljas på. Då de voro inflyttade och kunde göra vad de ville utan någon ängslan för folks känslor, skulle det kanske bli bra. När han åter kunde börja arbeta riktigt och hon kunde hjälpa honom, skulle allt bli annorlunda. Hon hade sitt nya hem och så mycket att styra med, den nya trädgården och fruktträden som skulle gå i blom! Hon skulle ha hundar och katter, hon skulle rida, då hennes far var i staden. Faster Rosamunda skulle komma dit och hennes vänner, hon skulle ha musikaftnar och kanske fortfarande danstillställningar — han dansade underbart och älskade dans liksom hon. Och hans konserter — stoltheten att få dela hans framgång! Men framför allt det spännande i att göra hemmet så behagligt som hon kunde med djärva experiment i form och färg. Och ändå visste hon i själ och hjärta, att det var ett dåligt tecken att redan blicka framåt och sky det närvarande.

En sak njöt hon i alla händelser av — och det var seglaterna. De hade blåa dagar, då till och med marssolen var varm och det var precis lagom vind. Han kom utmärkt överens med den gamle sjöbusen, vars båt de använde, ty han trivdes bäst med enkelt folk, vars rotväliska han kunde förstå ungefär lika bra som de förstodo hans.

Under dessa timmar hade Gyp några verkliga sensationer av romantik. Havet var så blått, klipporna och de skogbevuxna uddarna av denna sydkust så drömande i det klara landdiset. Glömsk av den gamle sjöbussen brukade han lägga armen om henne. Därute kunde hon svälja ned sin känsla för formen och vara tacksam för att hon kände sig närmare honom själsligen. Hon gjorde uppriktiga ansträngningar att förstå honom under dessa veckor som förde med sig en viss besvikelse. Det var icke det äktenskapliga samlivet som oroade henne. Om hon icke själv kände passion, så blev hon icke förnärad av hans. När hans mun efter ett av dessa famntag krusades av ett litet bittert leende, som ville han säga: »Ja, du bryr dig just icke mycket om mig,» kände hon sig ångerfull och ändå besvärad. Men orsaken låg djupare: det var en känsla av en oöverstiglig skiljemur, och ständigt den där djupa, instinktiva motviljan mot att ge sig hän. Hon kunde inte släppa honom in på livet och hon kunde ej själv lära känna honom. Varför fixerade hans ögon henne ofta med en stirrande blick, som icke tycktes se henne? Vad kom ho-

nom att mitt under allvarligt spel falla in i en ursinnig eller tröstlös melodi eller låta fiolen sjunka? Vad var det som kasta- de honom i dessa långa timmars nedslagenhet, följd av den mest uppslupna glädje. Framför allt, vilka drömmar hade han i dessa sällsynta ögonblick, då musiken förvandlade hans egendomliga bleka ansikte? Eller var det bara en fysisk vilt, hade han några drömmar alls? »En annans hjärta är en mörk skog — för alla utom för den som älskar».

En morgon höll han upp ett brev.

— Aha! Paul Rosek har varit och sett på vårt hem. »Ett näpet duvslag», kallar han det.

Minnet av polackens sfinxlika, sliskiga ansikte och ögonen, som tycktes veta så många hemligheter, berörde alltid Gyp obehagligt. Hon sade lugnt:

— Varför tycker du om honom, Gustav!

— Varför jag tycker om honom? Ah, han är nyttig! Han har ett gott omdöme om musik — och många andra saker.

— Jag tycker han är avskryvård.

Fiorsen skrattade.

— Avskryvård? Varför det, min Gyp? Han är en god vän. Och han beundrar dig — ah, han beundrar dig mycket! Han har framgång hos kvinnorna. Han säger alltid: »J'ai une technique merveilleuse pour séduire une femme.»

Gyp skrattade.

— Usch! Han liknar en padda, tycker jag.

— Ah, det skall jag berätta för honom. Han kommer att bli smickrad.

— Om du gör det, om du förråder mig, så...

Han rusade upp och tog henne i sina armar, hans ansikte var så komiskt ångerfullt, att hon genast lugnade sig. Hon tänkte över sina ord efteråt och ångrade dem. I alla fall var Rosek en inställsam människa och en kall sensualist, det var hon säker på. Och tanken att han snokat omkring i deras lilla hem smutsade hennes förhoppningar på hemkomsten.

De reste till staden tre dagar efteråt. Medan droskan for utmed Lords cricketbana, stack Gyp sin hand in i Fiorsens. Hon var bräddfull av spänning. Träden stodo i knopp i trädgårdarna, som de åkte förbi, mandelträdens blommor höllo på att slå ut, ja, verkligen! De voro på stora vägen nu. Fem, sju, nio, tretton! Två hus till! Där var det, nitton, i vita siffror på det bladgröna staketet, under de små gröna syréknopparna. Ja, och deras mandelträd stodo också i blom! Hon kunde just över det höga staketet uppfånga en glimt av det låga vita huset med de gröna fönsterluckorna. Hon hoppade nästan ut i armarna på Betty, som stod där leende över hela sitt breda, rodande ansikte, och under vardera armen kikade huvudet av ett svart hundkräk fram, med spetsade öron och ögon, klara som diamanter.

— Betty? Sådana bedårande valpar!

Sommarmöbler för bostad, trädgård, veranda

SVENSKA MÖBELFABRIKERNA

Birgerjarlsg. 24

STOCKHOLM

Hornsgatan 32

= Det är major Wintons present, kära frun!

Gyp gav de bastanta skuldrorna en kramning, tog de svarta kräken och sprang upp för gångstigen under pergolan, medan de skottska terriervalparna, tryckta mot hennes bröst, gåvo från sig små förvirrade läten och slickade hennes näsa och öron. Genom den fyrkantiga hallen sprang hon in i salongen som vette ut mot gräsplanen, och där, i det franska fönstret, stod hon och kikade tillbaka på det sprittsprängande nya rummet, där alla möbler naturligtvis stodo på orätt plats. Färgerna, vitt, ebenholts och satinvalnöt, sågo trevligare ut än hon till och med vågat hoppas. Ute i trädgården — hennes egen trädgård — höllo päronträden på att lövas, men de voro ej i blom ännu, några påskliljor blommade utmed väggarna, och en magnolia hade en utsprucken knopp. Och hela tiden höll hon valparna tryckta intill sig, hon njöt av deras unga, varma, duniga doft, och lät dem kyssa henne. Hon sprang ut ur salongen, uppför trapporna. Hennes sovrum, toalettrummet, extrarummet, badrummet, — hon störtade in i alltsammans. Åh, det var skönt att vara i sitt eget hem, att vara — Plötsligt kände hon sig bakifrån lyftad från golvet, och i denna ovärdiga ställning, med svävande blick, vände hon sitt ansikte, tills han kunde nå hennes läppar.

III.

Att vakna och höra fåglarnas morgonövningar och känna att vintern är förbi — finns det något behagligare ögonblick?

Den första morgonen i det nya hemmet vaknade Gyp med sparven eller vad det nu är för en fågel, som ger ifrån sig det första pipet och kvittret, som snart fördunklas av så mycken annan mera betydande fågelsång. Det var som om alla bevingade varelser i London hade församlat sig i hennes trädgård och den gamla versen föll henne i tankarna:

"Hos sälla brudparet nu stå
Moder Naturens väna små
I lovsångskör.
Var liten fågel i lätta skyn,
Fager för öra eller syn,
Sin tjänst nu gör."

Hon vände sig om och såg på sin man. Han låg med huvudet nedborrat i kudden, så att hon bara kunde se hans tjocka, rufsiga hår. Och det gick en rysning genom henne, som om en främmande man legat där. Tillhörde han verkligen henne och hon honom — på allvar? Och var detta deras hem tillsammans? Allting föreföll anorlunda nu, allvarligare och mer oroväckande, i denna främmande säng, i detta främmande rum, som skulle bli deras ständigt. Varsamt för att ej väcka honom, gled hon ur sängen och ställde sig mellan gardinerna och fönstret. Ljuset var helt förvirrat ännu, långt nere bakom träden låg gryningens rosenfärg ännu kvar. Man kunde nästan ha trott sig vara på landet, om man ej hört de svaga, diffusa bullren från den vaknande staden och sett denna fina jorrdimma, som beslöjar Londonmorgonens fötter. Hon tänkte. — Jag är härskarinna i detta hus, jag måste styra med allt — sköta om allting. Och mina valpar! O, vad äta de på nu?

Detta var den första av många ängsliga timmar, ty hon var mycket samvetsgrann.

Hennes kräsenhet önskade fulländning, men hennes känslighet förbjöd henne att begära det av andra — särskilt av tjänare. Varför skulle hon plåga dem?

Fiorsen hade inte det svagaste begrepp om punktlighet. Hon märkte, att han inte ens kunde värdera hennes strävanden i hushållet. Och hon var mycket för stolt att be honom om hjälp, eller kanske för klok, eftersom han tydligen var oförmögen att ge någon. Att leva som luftens fåglar var hans motto. Gyp skulle ingenting hellre ha velat, men då fick man inte ha ett hus med tre tjänare, flera måltider, två valpar och föga erfarenhet hur man skulle handskas med något av dessa ting.

Hon talade icke om sina svårigheter med någon men led desto mera. Gentemot Betty — som var stockkonservativ och hade lika svårt att erkänna Fiorsens existens som en gång Wintons — måste hon vara mycket försiktig. Men den största svårigheten var fadern. Fast hon längtade att se honom, så fruktade hon bokstavligen deras möte. Han kom först — liksom han brukat komma, då hon var en liten flicka — vid den tid, då han trodde att den man hon nu tillhörde, skulle vara ute. Hennes hjärta bultade hårt, då hon såg honom under pergolan. Hon öppnade själv dörren och slog armarna om honom, så att hans sluga ögon ej kunde se hennes ansikte. Och hon började genast att tala om valparna, som hon döpt till Don och Doff. De voro fullkomligt bedårande: ingenting var säkert för dem, hennes tofflor voro absolut fördärvade, de hade redan tagit sig in i porslinsskåpet och somnat där! Han måste komma och inspektera allting.

Hon stack armen under hans och pratade hela tiden, medan hon förde honom upp i övre våningen, ned igen och ut i trädgården till ateljén eller musikrummet längst bort i andra ändan, som hade egen ingång från den borte trädgårdsgången. Detta rum hade varit den stora dragningskraften. Fiorsen kunde öva här i lugn och ro. Winton följde mycket lugnt med henne och fällde då och då en slug anmärkning. Vid borte ändan av trädgården såg han över muren ned i den smala gången, som låg

mellan denna och en annan trädgård, tryckte plötsligt hennes arm och sade:

— Nå, Gyp, hur har du haft det?

Frågan hade slutligen kommit.

— Ah, alldeles förtjusande — på sätt och vis. — Men hon såg inte på honom och inte han på henne. — Se, far! Kattorna hade gjort en riktig stig här. — Winton bet sig i läppen och vände sig från muren. Tanken på den andre mannen kändes bitter inom honom. Hon ämnade inte berätta någonting, hon tänkte bevara det där sorglösa utseendet, som inte bedrog honom det minsta!

— Se på mina crocusar! Det är verkligen vår i dag!

Det var sant. Till och med ett bi eller två hade kommit. De små bladen sågo genomskinliga ut, de voro ännu alltför tunna för att hindra solskenet att tränga genom dem. De violetta, fint ådrade crocusarna, på vilka små lågor av orange fladdrade upp ur mitten, tycktes hålla ljuset som i bägare. En vind, som saknade strävhets, kom träden att vaja, ett torrt löv eller två prasslade här och var. Och över gräset, den blå himlen och mandelblommorna låg den första vårglansen. Gyp knäppte händerna bakom nacken.

— Det är härligt att känna våren!

Och Winton tänkte: Hon är förändrad! Hon hade blivit vekare och rörligare — det var djupare färg hos henne, mera allvar, mera svikt i kroppen, mera ljuvhet i leendet. Men — var hon lycklig?

En röst sade:

— Åh, vilket nöje!

Mannen hade dykt upp som den stora katt han var. Och det föreföll Winton som om Gyp ryggat till.

— Far tycker att vi borde ha mörka gardiner i musikrummet, Gustav.

Fiorsen bugade sig.

— Ja, ja — som på en Londonklubb.

Winton, som betraktade dottern, var säker på att det låg ett bönfällande uttryck i hennes ansikte. Och han tvang sig till ett leende och sade:

— Ni ser ut att ha det hemtrevligt här. Roligt att se er igen. Gyp ser briljant ut.

Ännu en av dessa bugningar, som han så mycket avskydde! Gycklare! Aldrig någonsin skulle han kunna uthärda den där karlen! Men han fick inte, han ville inte visa det. Och så snart som han anständigtvis kunde gick han sin ödsliga väg tillbaka genom denna trakt, där han endast kände till Lords cricketbana, med en känsla av tvivel och tröstlöshet, en retlighet som mer än någonsin blandades med ett beslut att alltid vara till hands, om barnet behövde honom.

Knappt tio minuter efter det han gått, uppenbarade sig faster Rosamund med en kryckkäpp och manligt linkande gång, ty även hon bestod sig med förfädernas gikt. Det är naturligt för somliga människor att uteslutande vilja rå om sina vänner, och den goda damen hade icke vetat, hur fästad hon var vid sin brorsdotter, förrän flickan hade gett sig in i detta äktenskap. Hon ville ha henne tillbaka för att få sällskap med henne och få skämma bort henne liksom förut. Och hennes väluppfostrade, släpiga tal dolde inte helt och hållet denna känsla.

(Forts.)

Fröken Vera Bendz, ny mästarinna i tennis efter tävlingarna i Malmö (Foto Ohm).

En ständig glädjekälla bereder Er ett friskt och sunt nervsystem. Äro nerverna försvagade, blir Ni sömnlös, trött, missmodig och misslyckas följaktligen i Edra förmodet och jämväl energien och arbetslusten. Sanokapslarne finnas i askar à kr. 2.25 och 4.25 å alla apotek och i kemikalieaffärer.

REDIGERAD AV IDA HÖGSTEDT.

LINGON.

Vårt lands mest omistliga bär.

INGEN TID UNDER SIN SÄSONG ÄRO lingonen så vackra som under den första veckan i september, eller låt oss generöst säga till omkr. den 15 september. — Nu finnes det visserligen något som heter "råglingon", d. v. s. stora, halvmogna lingon, vuxna på särskilda tuvor och mogna på samma gång som rågen köres in, och av vilka bär fås världens allra vackraste och friskaste sylt. Men dessa lingon draga i regel mycket mera socker än vanliga lingon; detta därför att bären skola ligga liksom i ett klarrött skimrande gelé.

Under septembers första hälft är det i allmänhet lämpligast att koka de lingon, vilka äro beräknade för årsbehovet av vanlig lingonsylt. Samma är förhållandet om gelé av lingon skall beredas, ty till denna vackra och friska produkt, få bären ej vara övermogna, enär i motsatt fall en stor del av det gelébildande pektinämnet försvunnit, varjämte allt för mycket skumbildning uppstår under kokningen.

För saft, kokt eller okokt, kunna lingonen däremot vara fullmogna och t. o. m. litet blöta — men dock fullt friska — liksom också är fallet när lingon äro ämnade som tillsats för äpplen eller päron.

En utmärkt god konserveringsprodukt är vattenlingon, n. b. om bären äro utvalt stora och fasta samt väl rensade. Dessa lingon utgöra sedan fram emot vintern en särdeles angenäm och lätt åstadkommen förfriskning, vilken även har den stora förtjänsten, att vara billig och hälsosam.

Vad enkel sylt av lingon beträffar, anses denna kunna kokas snart sagt hur som helst, ty det finnes inga bär som äro så hållbara som lingon. De kunna kokas med en jämförelsevis ringa mängd socker, och de kunna kokas utan socker; de kunna krossas råa och läggas på träkär, utan att jäsa eller mögla. Detta angenäma förhållande kommer sig därav att lingon innehålla avsevärda mängder av den preservande myrsyran.

Då det är att antaga att flertalet av Iduns lärinnor koka sina s. k. vardagslingon efter någon sedan gammalt använd beskrivning eller följa anvisningar som finnes i någon god kok- eller konserveringsbok förbigås här en dylik syltning.

Här nedan skall endast meddelas några nyare lingonrecept, eller å andra sidan några så uråldriga dylika, att dessa senare väl göra skäl för benämningen "gammalt nytt".

Några äldre och nyare lingonrecept. (Eftertryck förbjudes.)

Gammaldags fin lingonsylt.

5 kg. vackra lingon (omkr. 8 lit.), 2½—3 kg. socker, 1 lit. vatten, 1 stycke violrot (finnes på apotek).

Av sockret och vattnet kokas en simmig lag, som lätt skummas. Allt ifrån kokningens början bör violroten ligga i. De väl rensade, sköljda och avrunna lingonen iläggas och få efter uppkoket sakta koka omkr. 20 min. eller tills de börja sjunka och äro klara. Då lyfts grytan av och ställes på ett bord, belagt med flerdubbelt tidningspapper, och skakas tills bären se fylliga ut. Under skakningen borttages det skum, som samlar sig i mitten. (Under själva kokningen, brukade forna tiders husmodrar icke skumma sin lingonsylt.) Violroten borttages och sylten upphälles i burkar som överbindas.

Anm. Om så önskas, kan violroten hela tiden ligga kvar i sylten, vilken då förvaras i en stor porlinskruka.

Okokt lingonsylt.

(Gammalt recept från Bergslagen.)

2 kg. torra och utsökt vackra lingon, ¾ kg. lösa, gärna litet "blöta", men fullt friska lingon, 2 kg. prima strösocker.

De vackraste lingonen rensas väl, sköljas och få avrinna på dubbellagd duk. De lösare lingonen rensas, sköljas och passerar eller vridas genom duk. Den från dessa uppkomna saften hälls i ett större fat och omkr. ¾ av sockret tillsättes småningom och blandningen röres 15 min. Därefter iläggas de

Lingonpaj.

hela lingonen, som nu måste vara torra samt efter en stund resten av sockret. Rörningen fortsättes — med silversked eller en ny träsked — 45 min., eller tills sockret är fullkomligt smält. Om bären ej alla gått sönder under omrörningen blir produkten så mycket vackrare. Sylten hälls i burkar, som överbindas med pergamentpapper. Denna sylt är, om anvisningen följes och bärmaterialet är gott, av en utsökt fin smak och därtill hållbar. Dock bör den gärna användas under första året, enär den sedan mörknar.

Salladslingon.

Stora, fasta lingon, 1 kg. strösocker mot 1 kg. lingon, saften av 1 citron.

Lingonen rensas och blott sådana tagas, som äro stora och fasta. De andra brukas för annat ändamål. Bärens sköljas och få väl avrinna på dubbellagd duk. I varje bär pickas med nål 4—6 hål, varefter bären varvvis nedläggas med sockret i en lagom stor glasburk, förut sköljd med citronsaff och beströdd med socker. Varje lingonvarv bör vara c:a 2 cm. tjockt, medan sockerlagret blir endast hälften så tjockt. På varje sockervarv stänkes några droppar citronsaff. Burken överbindes och skakas lätt och försiktigt en gång varje dag under påföljande vecka. — Salladen är ej färdig förrän efter 6 veckor, men är då delikat och särdeles lämplig för finare stek, fågel o. d. Den håller sig i obegränsad tid, men bör dock gärna användas innan nästa sommars slut, enär sedan färgen betydligt bleknar.

Lingongelé.

5 lit. mogna, men ej övermogna lingon, omkr. 1 lit. vatten. — Socker: knappt samma vikt som den avrunna saften.

Bärens rensas, sköljas och läggas i syltgrytan, varefter så mycket vatten påslås att det nått och jämt når upp mot lingonen. Grytan sättes över elden, och bären få sakta koka upp. När de efter c:a 20 min. sakta kokning synas falla sönder, upphållas de i silduk och få självrinna under 8—12 tim. Efter denna tid mätes saften och till varje liter självrunnen saft tages knappt samma mått strösocker eller omkr. 9 hekto socker på 1 kg. saft. Sockret bör smälta i saften innan grytan sättes över elden. Geléet får sedan raskt koka under ständig omröring tills det faller i tunga droppar från slevan eller 10—15 min. efter uppkoket räknat. Det upphålles genast i värmda burkar eller glas stående på en dubbellagd värmd duk. Burkarne överbindas när geléet kallnat.

Obs. Då intet gelé så starkt geléar sig och samtidigt så starkt skummar sig som lingongelé, får man vara noga att ej låta geléet koka för länge och att ej skumma för mycket. Ty gör man t. ex. detta senare, skulle man få en stor skål fylld med skum, vilket senare skulle visa sig innehålla en myckenhet halvfärdigt gelé på botten.

Vattenlingon.

Ett urgammalt konserveringssätt för lingon är som ovan berörts att endast slå friskt vatten över bären. För detta ändamål väljas vackra och friska, men ej övermogna bär, som stoppas i stora, rena buteljer, vilka lätt stötas mot bordet med en mångdubbel handduk e. d. som mellanlägg. Friskt vatten slås på så att det står över bären, varefter buteljerna korkas och hartsas. — Lingonen kunna även — då i stora hushåll — fyllas på ett med enrislag väl "urbönat" ankare.

Vattenlingon äro ej färdiga förrän efter ett par månader, men kunna då användas för en del olika ändamål: först och främst utgöra de en särdeles uppfriskande kompost, då de högt uppläggas på glasskål och i serveringsögonblicket översockras. Vidare äro de förträffliga som en kokt kräm eller kompost, då först saften uppkokas, sötas och avredes med litet potatismjöl, varefter lingonen iläggas och få mycket sakta koka. Denna procedur iakttages för att bären sedan skola ligga hela och klara i lingonsaftkrämen.

Vattenlingon äro också utmärkta vid olika sjukdomsfall; så t. ex. är den fränsilade saften, blandad med strösocker en välgörande dryck vid febersjukdomar.

Lingon lämpa sig emellertid även för annat än som konserverade. Av friska bär kunna beredas en hel del goda saker. Här skall endast nämnas att sockrade, råa lingon förr i tiden lades mellan ett par utbakade rågdegkakor, varefter brödet fick jäsa och sedan gräddades i ej för het ugn. Det blev s. k. "bärtast" — ett ord varken svenskt eller utländskt — vilket bröd, skuret i stora trekanter, utgjorde mängtet svenskt skolbarns enda och mycket hälsosamma frukost.

Ett annat "fabrikat" av råa lingon är en lingonpaj, införd till Sverige av en engelska som för denna sin älsklingsrätt måst taga lingon i stället för "crawberry" som det ursprungliga receptet fordrade.

Lingonpaj (för omkr. 8 pers.).

Deg: ½ lit. (250 gr.) mjöl, ½ tsk. jästpulver, ⅓ tsk. salt, 100 gr. smör, 50 gr. växtmargarin eller gott flott, 3 msk. socker, 1 ägg, 3—5 msk. kallt vatten. — *Fyllning:* ¾ lit. lingon, 2½ dcl. socker, 1 tsk. kanel, 2—3 msk. stötbröd, 1 msk. smör.

Mjölet siktas med jästpulvret och saltet. Smöret och fetten blandas däri med fingerspetsarne så blandningen blir som smulor, och sockret tillsättes. Ägget och så mycket kallt vatten iblandas att degen blir smidig. En pajform beklädes på botten och på sidorna därmed. På botten strös stötbrödet och sedan iläggas lingonen, blandade med sockret och kaneln. Över bären lägges ett galler av utsporrade degremсор, varefter små smörflockor till sist fördelas över ytan. Pajen gräddas i ordinar ugnsvärme omkr. 1 tim. Serveras något avsalvad med eller utan vispad grädde eller vaniljsås.

IDUNS KÖKSALMANACKA. 10—16 SEPT.

SÖNDAG. Frukost: Bräckt skinka, stuvade turkska böner och potatis; smör, bröd, rädisor, kaffe eller te, wienerkrans. — **Middag:** Tomatpuré med rostade ostsmörgåsar; hammelsadel med potatis och legymer; päronkompott med vispad grädde.

MÅNDAG. Frukost: Stekt sill och nykokt potatis; smör, bröd, ost, rädisor, kaffe eller te, skorpor. — **Middag:** Kall hammelsadel med potatis- och tomatsallad; "bruna Sarahs äppelkaka".

TISDAG. Frukost: Pytt i panna (rester) med inlagda rödbetor; smör, bröd, rädisor, kaffe eller te, skorpor. — **Middag:** Kolja, stuvad med grönsaker, potatis; risrand med enkel fruktkompott.

ONSDAG. Frukost: Sillgratin; smör, bröd, ost, skivade tomater, kaffe eller te, skorpor. — **Middag:** Färstimbäl med grönsaker; äpplesoppa.

TORS DAG. Frukost: Stekt fläsk med löksås och nykokt potatis; smör, bröd, rädisor, kaffe eller te, skorpor. — **Middag:** Vitkålsoppa med prinskorv; fattiga riddare med sylt.

FREDAG. Frukost: Sillfräs med nykokt potatis; smör, bröd, ost, rädisor, kaffe eller te, skorpor. — **Middag:** Stekt bergtorsk i skivor med Bryant smör, potatis; kall chokladpudding.

LÖRDAG. Frukost: Risotti; smör, bröd, rädisor, ost; kaffe eller te, skorpor. — **Middag:** Kallops, saftsoppa med mannagrynsklimp.

RECEPT.

(Eftertryck förbjudes.)

Tomatsoppa (för 6 pers.). Drygt ½ kg. fullmogna tomater, 1 liten portg. lök, 1½ msk. smör (omkring 45 gr.), 3—4 msk. mjöl, knappt 2 lit. svag (Forts. sid. 897.)

TÅRTOR och KAKOR

bli bäst med **"RUMFORD"** nitidens förnämsta bakpulver. Giv akt på namnet samt den vita o. röda etiketten.

"VACKRARE VARDAGSVARA"

DÖDA FÖRMAK OCH ANDRA HEMMENS SKRÄCKKAMMARE.

NÄR MAN OVÄNTAT KOMMER PÅ besök till fru Svensson, så får man först antichambra en längre stund i förmaket, innan värdinnan blir synlig. Under tiden kan man inte undgå att lägga märke till det bråk ens blygsamma närvaro måtte förorsaka i det angränsande matrummet, de viskande samtal, som dock alltid höras genom den stängda dörren och allt spring ut och in i rummet bredvid. Det är inte utan att man lider av allt det besvär ens besök måtte förorsakat. Under tiden har man mer än god tid att studera förmaket vars rullgardiner jungfrun vid ens inträde släppt upp. Hon hade behövt även öppna fönstret för att få ut något av den instängda luften.

I förmaket härskar en plågsam symetrisk ordning, om man också kan skriva sitt namn i dammet på den antika byrån. Detta rum är liksom sofforna speciellt avsett för eventuella gäster. Därför verkar hela detta rum obebott, i bästa fall en utställningslokal för en möbelfirma. Det är ett oåterkalleligt lyxrum, som herrskapet Svensson säkert ej borde ha råd att hålla sig med. Ett audiensrum, ett förrum, ingenting annat. Och dock har fru Svensson allt sedan hon gifte sig lagt ned mycket arbete och mycken omsorg särskilt på det rummet. Det hela är ett dött kapital, precis lika dött som rummet själv.

Och vad värre är, tvärt emot vad det är ämnat till, en avigsida av herrskapet Svenssons hem. Fru Svensson är en huslig och präktig människa, hon har en barnskara att hålla ren och snygg, hon har en man att plåstra om, när han kommer hem från sitt jobb. Men av allt detta märkes intet i det instängda tråkiga förmaket. Fru Svensson har säkerligen knappast ännu en enda gång suttit på någon av dessa sidenklädda möbler om icke för att en stund hålla en gäst sällskap.

Hit in få barnen på inga villkor komma, hit in går mannen aldrig, ty allt skall se obegagnat och snyggt och opersonligt ut.

Plötsligt upptäcker man i ett hörn ett rökbord, dock en häntydning på människors människovänor, men man kan då vara förvissad om, att det bordet aldrig användes utan står som en död — prydnad (?). Och för övrigt inte behöver man ett extra bord av särskild konstruktion för att ställa en cigarrlåda eller en cigarettbägare på.

Sent omsider är äntligen fru Svensson färdig och seglar in, nykammad, nytvättad, nyklädd.

Jag har länge trott, att detta hem hörde till de lyckligtvis länge sedan försvunna, men jag har in i senaste tid sett så många exempel därpå, att jag måste finna dem alltjämt aktuella. Och det är bedrövligt.

För det första. Varför skall man hålla sig med ett sådant genomtråkigt lyxrum

som ett förmak. Trots allt är och förblir förmaket en skräckkammare och ingenting annat. Förmaket är ett osunt rum och är en död kvarleva från en längesedan svunnen tid. Matrummet eller matsalen, som den helst kallas, är däremot familjens speciella vardagsrum, vartill den med sina traditionella, obekväma och tråkiga möbler minst av allt borde vara lämpad till. Varför kan man inte en gång för alla lämna förmaket åsido och i stället skaffa sig ett trevligt och bekvämt vardagsrum, ett glatt och trevligt samlingsrum för familjen. Duger det rummet åt en själv, så duger det absolut också åt ens umgänge.

Talar man med fru Svensson om saken, så slår hon från sig med båda händerna:

T. v.: Fru Svensson, sådan hon visar sig i sitt hem för man och barn. T. h.: Fru Svensson, när det kommer främmande. (Fritt efter Th. Th. Heine).

— »Vad skulle det bli, om jag skulle sitta här inne och laga kläder och stoppa strumpor och barnen skulle förstöra möbler och matta med detsamma!»

Först och främst. En sykorg och litet lagningsarbete vanpryder alls ej ett trevligt vardagsrum i ett hem och skulle det falla en tyglapp eller en trådända på matan, så skvallrar det alls inte om bristande ordning i hemmet utan tvärtom. En sådan sak visar genast den besökande, att han har med en huslig och duktig fru att göra. Och vad barnen beträffa vinna de på att redan från unga år lära sig civiliserat uppträdande i möblerade rum, samt att sätta värde på trevnad i hemmet.

Jag vet barn, som bokstavligen äro uppfostrade i köket eller i sängkammaren. Hur kan man begära någon sorts salongsfasoner av sådana och dock fordrar mamma, att de skola uppföra sig bra, när det är främmande och de få komma in och hälsa. Och hur skola sådana barn någonsin kunna få någon hemkänsla; när de bli vuxna blir det utelivet som lockar dem.

Låt bli att kläda möbeln med ömtåligt siden utan sätt dit ett överdrag, som håller men ändå är trevligt eller ett tvättbart och lär barnen att respektera hemtrevnaden.

Jag vet hem med begränsade inkomster, där man även håller sig med vardagsmatrum. Jag kan aldrig tänka mig, att barn lära sig någon sorts bordskick i sådana, likaväl som jag är övertygad om, att frun i sådana alltid går till bords i underkjol, lindrigt ren kamkofta och håll på strumphälarna.

Jag vet en fru, som alltid beklagar sig över, att hon omöjligt kan få några jungfrur att stanna. Jag tror jag vet orsaken. Hon och barnen tillbringa hela dagen i köket, så den stackars jungfrun aldrig får vara i fred eller måste gå ut för att få vara för sig själv en enda stund. Resten av den annars väldigt »fina» våningen får beträddas endast då det kommer främmande.

Men, för att återgå till fru Svensson, inte hade hon behövt kläda sig i stor toalett för en oväntad besökande. Däri ligger också mycket av den osanna förmaksidén lika väl som i »paradhanddukar» och annat elände.

Kommer en oväntad besökande, så bör fru Svensson ta emot i vardagsrummet som hon går och står. Är bordet fullt av tyglappar och trasiga pojkbyxor, är det inte alls någon vanprydning och fru Svensson själv tar sig säkerligen minst lika bra ut i en enkel vardagsdräkt, när hon står mitt i sitt hemarbete. Kan hon inte spela rollen av dam av värld i vardagsdräkt, då bör hon helst låta bli, ty då ligger säkerligen den rollen inte alls för henne.

Och är fru Svensson verkligen sådan, att hon måste grundligt kläda om sig och kamma sig och allt, om man kommer och överraskar, då undrar jag inte på, om herr Svensson om kvällarna föredrar att »gå ut med några vänner» framför att stanna hemma och hålla sin hustru sällskap.

Jag vet bildade, förmögna damer, som verkligen gå så trasiga och smutsiga i vardagshemmet för att när besökande komma kläda sig till modedockor lika väl som hem, där menyen oföränderligt består av sill och potatis och fläsk och potatis för att man vid middagarna, som ges för umgänget, skall dränka och kväva gästerna i dyrbara viner och läckerheter.

Allt det där är osunt och osant. Varför inte ha en trivsam vardag och en rimlig fest. Slopa hela förmaksidén både från hemmet och livet. Förgyll vardagens grå, ty det behöver ofta litet glädjeskimmer över sig och kom ihåg Frödings dikt om rosorna i ett sprucket krus. Är ert hem trevligt, så behövs intet förmak, har ni själv någon charm, så behöver ni inte kläda om er för att ta emot en oväntad besökande.

JARRAMAS.

Äkta Spets- & Sidendépôt

LINNÉGATAN 38

Tel. 77436 2 tr. HISS Norr 19700
Fr. o. m. 1 okt. 1922 ny adr. Stureg. 6, 2 tr., hiss.

Material till Handarbeten:
LINNE, BATIST, SPETSAR, MOTIV, GARN, MODELLER.

Uppritningar utföras omsorgsfullt.

"SÄG MIG VAD NI GRÅTER ÅT, OCH JAG SKALL SÄGA ER VEM NI ÄR."

FAST DET HÄNDE FÖR MÅNGA ÄR sen, erinrar jag mig ännu den förvåning jag erfor vid att se en person vid mottagandet av en smärtsam nyhet gråta med händerna. Det växte nämligen upp röda fläckar på händerna, och ur fläckarna vita, vätskefyllda blåsor. Men strängt taget är det väl inte märkvärdigare att man får excem, då man blir ledsen, även om det är mera sällsynt, än att man gråter med ögonen. Den snabba fysiska återverkan av ett psykiskt tillstånd är ju i och för sig ett mysterium, hur den än yttrar sig.

Varför gråter man?

Här skall inte talas om den stora gråten, varken den, som exciterar den gråtande och driver honom upp till smärtans höjdpunkt eller den, som verkar som en utlösning, en avspänning, och bildar en övergång från ett starkt affektbetonat tillstånd till ett lugnare. Men det finns en annan gråt, vi kunna kalla den för den sentimentala gråten, den, som gråtes i julhelgen över Var hälsad sköna morgonstund eller över julromanerna, på teatern, på bion eller i konsertsalen, vid en studentexamen eller den 6 november.

Vad är det då, som gör våra sentimentala tårar? Det har ett visst intresse, inte minst för en författare till yrket, att söka följa denna gåtas nyckfulla och oberäkneliga vandringar och få klarhet i vad det är som utlöser den.

Denna gråt kommer ofta vid de mest förbluffande och orimliga tillfällen. Under första krigsåret satt en teaterpublik i Hamburg och badade i tårar över Alt-Heidelberg, ganska underhålligt spelad förresten. Publiken utgjordes av konvalescenter från de stora krigssjukhusen, invalider, officerare och soldater på permission med hustrur, fästmän och andra anhöriga. På förmiddagen hade jag sett samma publik i restauranger och kaféer sitta tyst, korrekt och sammanbiten vid sitt öl och sitt kaffe. Men här gav den sig känslan i våld, och lät tårarna rinna fritt. För främlingen hade den fadda pjäsen intet intresse, det var ju i salongen som sorgespellets verkliga hjältar och hjältinnor voro att finna. Men man hade icke intryck av att publiken grät över sig själv, oberoende av vad som spelades på scenen. Den gråt verkligen därför att prinsar och värdshusflickor inte kunna anständigtvis få varandra, ja, den grät över den ledsamma gamla aktrisen, som anlagt Käthes långa flätor, och över den ganska flottige Karl-Heinrich, grät som barn oskyldiga och snälla tårar. Huruvida den skulle uppfört sig på samma sätt år 1918 som år 1915 är väl osäkert. Luften blev fränare i Tyskland allt eftersom krigsåren gingo. Och i den fräna luften trivas inga sentimentala tårar.

Detta är ett litet exempel på hur den sentimentala gråten saknar varje samband med logik och har sina egna värderingar. Man

kan söka locka fram den genom att lägga upp hela dödlighetsstatistiken från kriget eller de officiella rapporterna över tillståndet i de ryska hungerdistrikten, den kommer inte ändå. Lagg gärna till en million dödade eller fångna, vidga ut arealen för hungerdistrikten, det hjälper inte. Men en vemodig visa kan locka fram gråten, en melodi, som väcker ett minne, ja märkligt nog en berättelse om människor, som aldrig levat och sorger som aldrig genomlidits.

Människor kunna inte gråta över annat än människor eller låt oss för säkerhets skull säga över levande väsen. Endast där personligheter på något sätt komma i kontakt, endast där kommer gråten. Vår medsorg, vår rörelse, framkallas endast av det, som står levandegjort och åskådligt tätt inpå oss. Genomsnittsmänniskans fantasi kan inte levandegöra statistik och rapporter, även där hennes intellekt fullt fattar innebörden. Det är brist på fantasi, som vållar, att vi äro så oberörda inför stora reella och avlägsna olyckor, medan vi gråta över diktade människöden.

Ganska underligt är, att dikten fyller en uppgift som förmedlare av den kontakt, som väcker upp gråten. Jag gråter inte över min granne i samma förstuga, men jag gråter över en roman om samma granne.

Den som invänder, att jag visst inte alltid gråter över en roman om min granne, har alldeles rätt. Det kan hända, att denna roman om min granne är ytterst skakande och hemskt skoningslöst uppfattad, och jag gråter inte ändå. Och det kan också hända, att romanen om min granne är vad man brukar kalla humoristisk, att jag läser den utan att ana oråd och plötsligt sitter jag där med dimmiga ögon och skäms en smula men känner mig än mera uppbyggd och nöjd med författaren. Varför grät jag? Blev jag ledsen över något? Nej, inte det jag själv vet. Jag blev bara rörd av ett drag av godhet, hjälplöshet eller upphöjdhet, över en besvikelse, en fåfång strävan. Det har roat mig att ibland fråga människor vad det är som framkallar deras sentimentala gråt, och det visar sig, att det visst icke alltid, kanske mera sällan, är en medveten smärteförnimmelse.

En säger, att han eller hon icke kan motstå många små barn, som tillsammans utföra

något: boyscouter, som semaforera eller blåsa messing eller flickor, som dansa på Barnens dag i Stadion. Även frälsningsarmén, vaktparaden och bondetåget voro för samma person svåra att motstå. En annan förklarar, att ögonen tåras av en krans vid Karl XII:s staty, under bordstal, vigslar och medaljering av trotjänare.

Åter en annan gråter över att se en sen rättvisa övad mot en tillbakasatt, över att oförhappandes komma på en ädel handling, som sökte skymundan, över att låga människor plötsligt visa drag av ånger eller godhet.

En av de mesta berömda svenska kvinnorna förklarade, att hon för sin del kunde gråta vid tanken på hur Jenny Lind blev hyllad i Amerika, och hennes vagn dragen av beundrare mellan konsertlokalen och hotellet.

Man kunde vara frestad att dra den slutsatsen, att det alltså icke är smärteförnimmelser utan rent motsatta affekter som framkalla gråt. I själva verket är det nog alltid vemod, om än undermedvetet vemod, som utlöser sig i tårar. Jag gråter över boyscouterna, därför att jag ser deras glada viktighet mot en bakgrund av livets vemod, dess svekfullhet och hårdhet, över ädla handlingar, därför att de äro så sällsynta och jag själv så trög att begå dem, över tacksamhet och hyllning för att de så sällan hamna rätt hos dem, som mest vore förtjänta.

Detta är blott en hypotes, kanske står den sig, kanske icke.

Käre läsare, du som påstår att du aldrig gråter av någon av de anledningar som här uppgivits, har du ingen fälla du faller i, finns det ingen möjlighet att överrumpla även ditt stålsatta sinne? Tänk efter! Det är en ganska rolig lek att orientera sig hos sig själv ut från en bestämd utgångspunkt och även denna kan duga bland andra.

ELIN WÄGNER.

*
Är det vårt "andra jag", som kommer oss att gråta över en bok eller på en teater?

När vi ha lätit den av Elin Wägner framkastade frågan gå vidare till några personer, ha vi begränsat den så: vad är det i en bok, ni läser eller en teaterpjäs, ni ser, som lättast lockar er till tårar?

Frågan är intressant. Det finns ju t. ex. personer, som mot omgivningen vända en oföränderligt lugn och kall yta, som aldrig visa ett känsloutbrott. Men som när de äro på en teater eller en biograf och se något av sorgligt innehåll, brista ut i en ström av tårar. Vad röjer en sådan människa om sig själv med de tårarna? Att hon trängt tillbaka en del av sitt verkliga jag, drömmarnas, längtans, känslans jag, inom ett hårt, skyddande skal. Men detta hennes andra jag tvingar sig fram till ytan, när det på teatern får fantasiens vingar. Genom sin verksamhet är kanske en sådan människa — jag känner ett fall — van att se andra människors lidanden, och det tycks inte beröra henne. Men varför gråter hon på teatern, över diktade lidanden? Ack, det är ju hennes

VÄGGLÖSS
utrotas med **Cyanvätegas.**

Riks. 237 10.
Allm. Söder 335 52.

KACKERLACKOR
utrotas med **Kackerin.**

Begär prospekt och intyg. Sveriges största firma inom branschen är

DESINFEKTIONS AKTIEBOLAGET HYGIEN

BRÄNNKYRKAGATAN 3 - STOCKHOLM.

RÅTTOR
utrotas med **Rattoxin.**

Telegramadress:
DESINFEKTION.

SKÖLDPADDKAMMEN. AV GUSTAF ULLMAN

I DEN KLARA, SVALA SENSOM-marmorgonen tog han sin vanliga strandpromenad. Från den lilla gästgivargården, där han för en månad sedan tagit in, följde han en markväg, mest använd för hö- och tångkörsel — ned till den stora, grunda havsviken. Som en vitlysande jätteskära sträckte sig dess strandbälte från en öde klippudde bort till ett långt och lågt näs, på vilket ett gammalt fiskläge radat upp sina kojor och båtskjul. — Av människoboningar sågs därnedifrån eljest ett par bondgårdar och enstaka villor. Den närmaste av dessa senare doldes nästan helt av en stormtuktad häck; pil och alm, hagtorn och oxelträn hade flätat en tät, grön mur till dess skydd mot västanstormen. Och mot nyfikna blickar. — Nå, nyfiknen var han ej. Det hade dock ej kunnat undgå hans uppmärksamhet, att två smärta ljusklädda flickgestalter allt som oftast gled ut och in genom villatradgårdens halvt överväxta grind. Någon gång, då han försenat sig, hade han uppifrån landsvägen sett dem bada i viken, och han hade då vänt om, valt en annan stråt, uppåt ljungåsarna. — I dag var han tidigt ute och trodde sig på avstånd ha funnit strandremsan — hans älsklingsplats — tom och övergiven, som han ville ha den. Men, hunnen ned på den snäckvita sanden, där strandhavrens blågröna tuvor vaggade för brisen, varnade han plötsligt en smal, fladdrande skugga i allt det gnistrande ljusa framför honom. Han såg upp. — Längs den buktande, guldbruna tångvallen gick, med ryggen mot honom, en ung flicka. Det bara, brunlockiga huvudet hölls framsträckt, och hon gled så sakta, tövande, liksom tveksam, att det var tydligt, hon letade efter någonting. »Nu kunde jag visserligen mycket

»andra jag», som gråter, och det är som hos alla djupt självupptaget: det gråter över en kärlek, det ville ha upplevt, en storhet, det ville ha nått, ja ibland rent av bara över — tårar det ville ha gråtit.

Det finns en tårarnas vållust, i själva sorgen göms en livskänsla. Det är för många bättre att ha en tragedi att bära på än ingenting alls. Många kvinnor gråta helt enkelt för att få en sensation. Och män ha gråtit av samma skäl — på den tiden det ännu inte ansågs omanligt att gråta. Som bekant gråta även moderna män, och av för var och en individuella skäl. Jag vet en man, som aldrig gråtit över egna olyckor och lidanden, ja, som aldrig förut gråtit, men som får tårade ögon, när han ser sin hustru gråta. Den mannen förråder i varje fall, att han skulle kunna vara en god fader.

En kvinna, jag känner, gråter ohejdat över alla barn, hon läser om i böcker eller ser framställda på film, vilka lida. Vad förråder hon om sig själv? Antingen att hon har någon fördold moderlighet, eller att hon själv innerst inne känner sig som barn och därför hemligt identifierar sig med den lidande.

Men låt oss nu höra några svar från andra håll.

T.

*

Författarinnan fru Anna Lenah Elgström gör följande lilla utredning:

Vad som, framställt inom litteraturen eller på scenen, griper mig mest, har lättast för att narra mig till tårar? Hjältemod för en förlorad sak, ett orättvist öde, som förblir ohämnat. Men framför

väl vända om», sade han sig, — »men kan för en gång skull också titta som hastigast på min granne.» — Han hade genast klart för sig, att hon var en av de två flickebarnen i villan med häcken. Så skred han förbi. Hon hade snabbt vänt emot honom ett blygt frågande, villrådigt litet ansikte; och han kunde ej underlåta att snegla däråt. Ett så vackert ansikte sedan! Med endast lätt solbränna i den skära hyn, blänkande blå ögon, av den djupa, ömma blåhet som vissa strandtistlars blommor äga. Och en oskyldigt yppig, korallröd mun! Hur det kom sig, visste han knappt själv; han hälsade och sporde: »— har ni förlorat — söker ni något —? —»

Hon nickade och slog ned blicken: — »ja, — en kam! —» Han kastade en lång blick utmed bukten och log. »Varför inte en synål?» tänkte han skälmaktigt. Hon tillade: — »den var av sköldpadd! Med perlor i.» —

— »Åh» — sade han deltagande, — »en dyr, en fin kam!» —

— »Vi var här och badade i går kväll, min kusin och jag», upplyste hon trohjärtat, — »och här kommer ju nästan aldrig någon.»

— »Nej. — Jo, jag promenerar här varje dag», sade han leende, — »men jag har tyvärr inte hittat någon kam.» »Jag vet det», höll hon på att säga, men bet sig i läppen och rörde om med sin lilla vita kospets i tånghärvan. Han ville gå vidare, men sade: — »kanske jag får hjälpa er att leta?» —

— »Tack.» — Hon såg hastigt uppåt villan, vars röda tegeltak lyste i solen bortom ängar och gärdesgårdar. Så följdes de åt ett stycke under en tystnad, som det svaga, melodiska vågplasket ljuvt marke-

allt påminnelserna om hur gängse bägge delarne äro, i vilken grad de upprepa sig. Överhuvud taget alla hänsyftningar på livets skoningslösa återupprepning, dess likgiltighet för rättvisa, den snabba glömskan, hårdheten, som vore livsprocessen något mekaniskt, själlöst, meningslöst. D. v. s. inte narra dessa tankar mig till tårar, inte! Man gråter inte över vad som alltid varit och aldrig kommer att ändras. Efter så många tusen år är man alltför van vid det. Men vid dessa ställen känner jag mig alltid i alla fall gripen av en stark, vemodig och stolt medkänsla, kamratkänsla skulle jag vilja kalla den, inte bara med min egen generation, utan med alla, som redan levat och alla, vilka ännu vänta på andra sidan födelsens dörr. Och som skola komma att göra precis samma sorts misstag, lida samma slags nederlag och vinna samma slags segrar, som de döda gjort, och vi nu levande som bäst hålla på med! Vad som däremot ibland kan locka fram tårar — men det är i så fall glädjetårar — är framställningen av hjältemodet hos människorna, vilka trots denna skenbara meningslöshet fortsätta sin obstinata, djupt instinktiva sökan efter mening och rättvisa, sin strid för godhetens och utvecklingens seger — människorna, som tro det de icke se!

De framställas ju oftast i kamp för en förlorad sak, som offer för ett orättvist öde. Men samma obstinata, djupa instinkt säger en det den på sin tid säkert sadé deras skildrare, att de komma att segra en vacker dag, att de säkert till sist få rättvisa!

Och mellan alla dessa blandade känslor, vemodet,

rade. Som om det kunnat underlätta sökandet sade han helt oförberett: — »kanske, — mitt namn, — Hellrich, doktor.» — Hon nickade igen, med en ansats till nigning, och svarade: —

— »Mitt är Bramberg.» —

De nådde fisklägets lilla båthamn utan att ha funnit kammen, vände om och tycktes glömma den.

— »Doktorn trivs här?» — kom det varmsamt undrande från flickan, som dock alltjämt höll ögonen mot sanden.

— »Tack, fröken Bramberg! Rätt bra. — Kanske det förvånar er?» —

— »Åh! Jag har ju här mitt sommarhem, — det är ett par år sedan, jag mistade mitt eget. Min farbror, patron Bramberg, rår om den här viken, — ja, ända fram till läget. Så jag är ju som hemma här.» —

— »Det kan ju inte jag säga», log han, — »men mina beräkningar att få ostörd och riktigt grundlig rekreation, ha inte slagit fel.» —

Hon lyfte äntligen huvudet och såg på honom. Den reslige, kraftigt byggde mannen, solbrun i det lagom breda, öppna och nästan skägglösa ansiktet, tycktes knappast i behov av någon bad- och vilokur. —

— »Det gläder mig», sade hon litet ansträngt damaktigt. — »Och nog är det ensamt här — för den som vill vara ensam.»

— »Ja, och det får jag. Uppe i gästgivaregården är det ingen, som stör mig, ingen som bryr sig om mig.» — Ett litet skratt undslapp henne:

— »Åh, var inte så säker! Det pratas nog lite' smått här i Tångvalla också, må doktorn tro!» —

— »Gör det?» — sade han, och rådde inte för, att tonen fått en grad av skärpa. Hon slog raskt till reträtt:

— »Nå, nej bevars! Det är väl inte så

medkänslan, stoltheten och det absurda hoppet, blir så ibland ens hjärta för fullt — åtminstone brukar mitt bli det.

*

Författarinnan fru Hildur Dixelius-Brettner bekänner, att hon gråtit en gång på teatern, men det var över att folk kunde skratta åt något så dumt som det som visades där. För resten var det i Köpenhamn.

Männen lika lättörda som kvinnorna.

Konstnären Rikard Lindström yppar, att också män kunna gråta över en bok eller en teaterscen.

Jag gråter, säger han, över den där scenen i Raskolnikov, där Raskolnikov i sin förkrosselse vill gå till ett vägshål, vända sig åt alla väderstreck och inför människorna kyssa jorden. Den scenen av extatisk självförnedring är i mitt tycke något av det starkaste i världslitteraturen.

Och så kan jag röras till tårar av vissa ställen hos Strindberg, Ibsen och Shakespeare. Där är det något jag kan säga rent religiöst som rör mig — något »uppyggligt», om man så vill. Det starkaste, det mest gripande hos Shakespeare är, tror jag, det där stället i Hamlet, där kungen ligger försänkt i bön, och Hamlet står bakom honom i mordtankar. Nej, säger Hamlet, det vore dumt att döda honom just nu, när han ber, det skulle ju vara att skicka hans själ direkt till himmelen — och i nästa ögonblick får man veta, att den av samvetskval plågade kungen låg där och fåfängt sökte be.

Pröva

Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

KJOL

BLIR ELEGANT
KEMISKT TVÄTTAD
ELLER FÄRGAD HOS

ÖRGRYTE KEMISKA TVÄTT & FÄRGERI AB + GÖTEBORG

EN ÅTTIOÅRING.

farligt. Det är bara jag, som går här — och pratar.» —

Hon hade rodnat alldeles förtjusande. De voro vid vikens obebodda gränspunkt, vid berguddens fot, där markvägens hjulspår svängde uppåt land.

— »Någon kam funno vi inte!» — anmärkte doktorn.

— »Nej.» — Hon räckte honom handen, en liten stadig, men mjuk och smidig flicknäve och sade: »tack ändå, och förlåt besväret!» —

— »Ingen orsak!» — sade han och måste le igen: — »tvärtom!» — Hon nickade och gled tämligen brått hän över tuvor, tång och ljung, bort åt villan. —

*

Innanför häcken möttes de, Ida och Aina. Gårdens dotter, fröken Aina Bramberg satt på en mossgrön torvbänk och höll sin pappas gamla präktiga jaktkikare stödd upp mot den runda, gropade hakan. Hennes stora, gråblå ögon fäste en halvt beundrande, halvt skamsen blick i kusinens djupblå, vilka nu vid ett triumferande skratt fingo en dunkel violett skiftning. Ida sade pu-stande:

— »Såg du, va'?» —

— »Ja.» — svarade Aina långdraget: — »du har vunnit! Usch, vad du är fräck!» —

— »Och vad du är feg!» — parerade vadvinnarskan, pekande på kikaren, genom vilken Aina i häckens skydd beskådat Idas skickligt arrangerade överrumpling av »den främmande herrn.» — Veckotals hade de sett den långa, ståtliga karlen traska av och an där nere på sanden, eller eljest på stig och mark. Från gästgivargårdens folk, från den en kvarts mil avlägsna stationen och genom egna iakttagelser på behörigt avstånd visste de, att han var en lärd man, ogift, — han bar åtminstone ingen ring, — ytterst välklädd, ja, för Tångvalla nästan löjligt elegant, men enstörig, redan en smula grå i det tunna håret och de penselsmala mustascherna, — för resten ingenting. — »Nåå», — Aina liksom tvangs att fråga: — »nåå, vad sa' han?» —

— »Jaså!» — gäckades Ida, — »det kunde du ändå inte kika dig till?!» — — Storsinnat skyndade hon sig att tillägga: »han gjorde mig sin kärleksförklaring! Han sa' just ingenting!» — Aina nickade tyst, som stämde det precis med hennes uppfattning av äventyrets förlopp. Ida hade flämtat ut och stod nu, med ena handen på kusinens skuldra; med en snegling åt villaverandan slöt hon:

— »bekanta blev vi i alla fall, — och nu är kammen min!» —

Och hon drog ur Ainas korngula hårkaskad en sköldpaddskam, sirad med en treuddig stjärna av små pärlor.

*

En bråd skördedag hade det varit, dock ej en av de värsta, husomstörtande. Tångvalla gårds damer, — gamla frun, Aina och fosterdottern Ida, hade fått njuta sin middag i fred. När farsgubben skulle visa sig, snygg nog att sitta till bords, visste ingen. — Men ett, tu, tre, mycket förr än man vågat hoppas, uppenbarade sig den gode patronen, skinande ren i sitt kopparröda ostrunda anlete, med vattenkammatt hår och underbart dammfri. Och, medförande en gäst, — doktor Hellrich! — Denne föreställdes omedelbart för värdinnan och »tösabitarna», som värden kallade Aina

Fru Amalia Bergman.

FRU AMALIA BERGMAN, FÖDD NORÉN, fyllde häromdagen 80 år. Dotter av prosten och kyrkoherden i Levene församling, Skara stift, Gustaf Adolf Norén och hans maka Carolina Wetterman, gifte hon sig vid 25 års ålder med postinspektören P. Ch. Bergman i Stockholm. Änka 1882 förblev hon bofast i huvudstaden tills för några år sedan, då hon flyttade till en av sina söner på Visingsö, där högtidsdagen firades i all stillhet.

Den vördade gamla äger, trots växande krämpor, förmågan att se ljust på tingen. Kroppslig ohälsa har ej kunnat försvaga hennes andliga vigör och minska hennes varma intresse för vad som tilldrar sig i världen.

En av sönerna är författaren Bo Bergman, den framstående lyrikern. Ur hans inom kort utkommande nya diktsamling tillåta vi oss låna nedanstående strofer — en den vackraste hälsning från sonen till hans åldrande moder.

Där landsvägen stryker fram
med stojande remmalag
och trötta foror i damm,
där står en stuga, god dag.

En gammal fru i sin stol
på trappan vinkar mig blid.
God dag, Guds fred, se vad sol
kring mor i midsommartid!

Nu måste vi glädjas blott,
men säg mig först hur du mår.
Var vintern tung? Har du fått
mitt brev? Är din astma svår?

Jag kippar själv efter luft,
och tiden trycker mitt blod.
O, hade jag ditt förnuft,
din vilja, ditt tålmod!

Ej är, ej kryckor, ej kval
ha kuvat din starka själ,
och ja och nej är ditt tal
och tyst och lugnt ditt farväl.

och Ida, en extra, — och extra utsökt — liten tumansmiddag trollades fram i trädgårdens lindberså, och patronen förklarade: —

— »Jo, här kom ju denne herr doktorn vankandes över vårt gårde, och såg väl, han, hur som vi stog i, karlar och kvinnfolk, — fast I satt här hemma och gömden er för skördeandens goda sol! Herr doktorn fick tröjan, — kavajrocken, vill säga, — av sig i rappet och sporde, om han kunde va' till någon nytta eller hjälp.» —

— »En doktor bör ju vara hjälpsam», fnittrade Ida.

— »Jag har blivit trött på att lata mig», svarade doktorn.

— »Ni avbröt far!» — sade fröken Aina helt lugnt. Patronen hade emellertid be- gagnat den tvungna pausen till att tömma en bägare härlig, svartbrun »dricka».

— »Gott och väl!» — fortfor han, — »vår herr doktor har min själ och liv gjort rätt och skäl för sig på marken i denna dag. Men, se'n locka' han mig, skam till sägandes, att doppa mig i viken. Så nu är vi rena och svultna som små, små glyttingar!» —

Damtrion skrattade samfällt åt husfa- derns rapport.

— »Det finns här väl bot för», anmärkte Aina, i det hon ställde fram en grädd- tårta med nylagad saftsås.

— »Ja, nog ska' arbetarna få mat», log frun.

— »Och dryck!» — manade med god- lynt bestämdhet husets herre.

— »Allt vad ni vill!» — instämde ge- målen.

— »Jo, jag tackar, jag», — sade dok- tor Hellrich och plirade riktigt pojkaktigt efter flickorna, som skyndat upp mot köks- gaveln för att hämta kaffet. Tjänstefolket hölls ju alltjämt kvar vid utesysslorna. — Ingendera av kusinerna sade någon- ting; båda förtego dock en och samma tanke: — det var inte bara för roskull pa- tron Bramberg fått »denne herr doktorn» till skördekarl och »i maten» denna dag! Knappt en vecka efter hans och Idas möte i viken! — De hunno tillbaka ned i ber- sån just lagom för att höra gästen besvara de välvilligt ogenerade frågor, som gamla frun tydligen överhopat honom med. Hans öppenhet förbluffade dem, ty den stred mot allt, vad skvallret och inbillnin- gen låtit dem föreställa sig. Lugnt, för- troendefullt betraktande värdinnan satt han där bakåtlutad i trädgårdsstolen och bik- tade: — »nej, jag är inte egentligen ung- karl, fast jag av omständigheternas tvång försöker finna mig i den dystra ställningen. Jag kan kalla mig änkling — och inte änk- ling. Min hustru dog i våras, men vi hade varit skilda och hon omgift sedan flera år tillbaka. Den sorgen, — ty för mig blev det dock en sorg, — jämte en del krävande arbeten, ja, ett och allt, tvang mig att söka en vrå, där jag kunde få hämta mig, — hämta luft för både kropp och själ.» —

— »Jaha! Jojo, kan väl tänka dä', — menade frun, och tillfogade på sitt under- bart rättframma vis:

— »Nå, än barna? Jag menar, om herr- skapet —?» —

— »Nej, barn hade vi inga.»

— »Och frun — doktorinnan — ja, jag menar, — fick hon inga se'n heller? Inte dä'! — Så, så!» —

— »Hon var alltid klen. Bräcklig, men livlig. Och jag är ju en sådan — — död- dansare!» — sade Hellrich stilla. Fröken Aina hade glidit bort, upp i salongen, och därifrån klinga snart tonerna av en gammal vals, som hon med förkärlek spelade en sådan solfallsstund. — Gamla frun försvann åt köksdepartemanget till; supéplikterna hägrade redan för hennes trogna sinne. Patronen stultade behagligt makligt till käl- laren för att egenhändigt välja och upp- korka ädel våtvara. Så satt doktorn där, — på tu man hand med Ida, som stod på andra sidan det jordfasta bordet, ord-

(Forts. sid. 896.)

Välluktande, bländande vit tvätt ^{erhålls med} KRISTALLIN TVÄTTMEDEL

från OLJEFABRIKS A.-B. UNION - MALMÖ

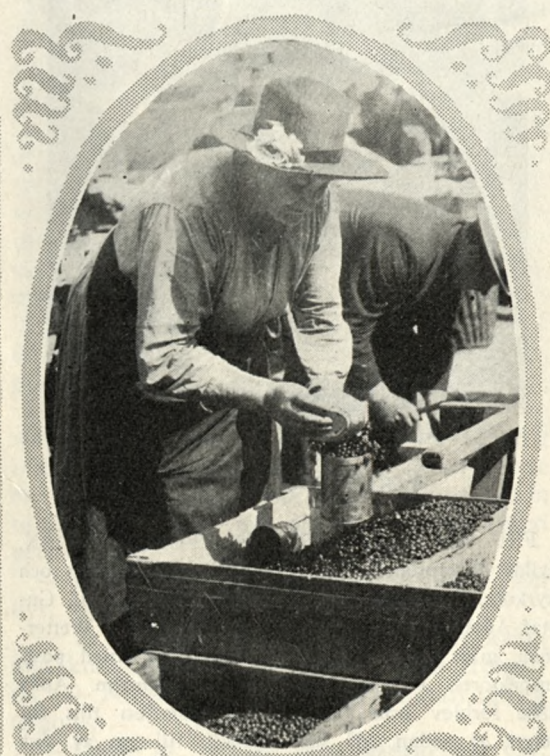

DE GRÖNA VECKORNA PÅ TORGEN

BLAND TORGHANDLARE OCH MÅNGLERSKOR UNDER DEN LIVLIGASTE SÄSONGEN.

En flicka som tillbragt sin semester vid ett torgstånd. Eljes biträde i en frisörsalong, tyckte hon man kunde lika gärna stå på torget under sin semester som våra på landet: »man blev ju solbränd där också, och frukt fick man äta så mycket man ville. .»

»Får jag en liter av de där bären».

Den äldsta på Hötorget: mor Botilla, född i Bleking, är 79 år gammal, har varit torgmånglerska på Hötorget i över 40 år och är som man ser, en snäll och trevlig gumma.

Litet torgpsykologi: den noggranna köparen undersöker nästan varje ärtskida, innan hon tar den.

Säsongens första kål.

En landsvagn, som vänder hem igen efter välförrättat värv.

Torggummorna handla av varandra, grönsaksmånglerskan köper fisk.

Den äldsta på Kornhamnstorg, en 75-åring.

BJÖRN BJÖRNSSON OCH HANS HEM

INFÖR ETT BOKEVENEMANG: UTGIVANDET AV BJÖRN BJÖRNSSONS MEMOARER.

Björn Björnsson.

Herr och fru Björnsson på terrassen i sitt hem i München med utsikt över floden Isar.

Hallen.

Björn Björnsson i sitt arbetsrum.

Matsalen. (Samtliga fotos av Fr. Müller.)

VIKINGALYNNET ÄR ETT SLÄKTMÄRKE INOM den Björnssonska familjen, och ingenting är väl naturligare, än att avkomlingarna av en urgammal bondeätt, vars anor gå tillbaka till hedenhös, skola äga något av ättfädernas kynne. Starkast framträdande var detta lynnesdrag hos Björnstjerne Björnsson, hövdingen och stordiktaren, mannen av de gigantiska måtten, men det spåras tydligt nog också hos hans närmaste förfäder, och det lever också hos hans barn. Man behöver endast se Björn Björnsson för att ordet viking skall springa en på tungan, och lär man känna honom en smula, märker man noggsamt, att det just är hans ord. Det karaktäriserar honom ypperligt, det ger honom, sådan han är, hetsint och snar att gripa till svärdet, men framför allt modig och högsinnad och hjärtegod och frihetskär, »en man för sig själv som hans fader var».

Lusten till faror och färder brann alltid stark hos fortidens nordmän, och faror och färder är det gott om också i Björn Björnssons liv. Redan som mycket ung kom han med i den beryktade Meiningen-truppen, och den teaterkolning, han där fick, var säkert den bästa, som den tiden stod att få. Konstens fana hölls högt i den skaran, och det fordrades både arbete och begåvning för att bli upp-

EN KURS I BARNAVÅRD

FÖR IDUN AV DR ARTHUR FÜRSTENBERG

(Forts.)

Flaskors och nappars skötsel.

DÅ DET ENDAST ÄR LÄKAREN, som det tillkommer att föreskriva dylika blandningar, anser jag det ej lämpligt att här närmare beskriva desamma, men jag kan ej underlåta att säga, att smörmjölsvällingen för många och särskilt för mycket små späda barn visat sig som ett synnerligen lämpligt uppfödningemedel. Med ingen annan artificiell näring synes mig resultatet av uppfödningen i så hög grad likna resultatet av den naturliga uppfödningen som med smörmjölsvälling. Men, som sagt, den bör komma till användning endast efter läkares ordination och under övervakning av denne.

Likaledes bör användningen av alla de befintliga och mycket reklamerade preparaten för späda barns uppfödning, såsom t. ex. Nestlé's barnmjöl, Mellins food m. fl. aldrig komma i fråga utan läkares noggranna föreskrifter och jag varnar i detta sammanhang för att blint följa de preparaten åtföljande användningsföreskrifterna, då dessa aldrig kunna taga hänsyn till barnens individuella olikheter.

Nu några ord om mjölkens förvaring, blandningens tillredning och förvaring, flaskornas och napparnas skötsel.

Jag har förut påpekat, hur viktigt det är, att mjölken före blandningarnes tillredning förvaras i täckt kärl och vid låg temperatur. Men därav framgår också betydelsen av att snart efter mjölkens ankomst till hemmet påbörja blandningarnes tillredning. Ty sedan dessa blivit steriliserade och avkylda till låg temperatur få de så förbliva, till dess att de komma till användning.

Vad tillredningen angår, så kokas först havrevattnet eller havremjölsvattnet, vari den föreskrivna kvantiteten socker upplösts, och sedan mjölken tillsatts, uppdelas blandningen på det antal flaskor, som skall begagnas under närmaste dygnet. Flaskorna slutas medelst lätt instoppade bomullsudrar eller med vaxat papper, som kvarhålls medelst en lätt metallring. Flaskorna nedsättas därefter i en kastrull med kallt vatten, som upphettas till kokning. Sedan

vattnet kokat några minuter, släckes elden under kastrullen, varefter flaskorna tämligen snart kunna upptagas ur densamma för att så hastigt som möjligt — under vattenledningen eller i balja med ofta ombytt kallt vatten — avkylas och placeras sedan å kallt ställe — på is eller i kall källare. Kokningen är knappast så viktig som just den hastiga avkyllningen efter densamma, ty vid kokningen dödas de syrebildande bakterierna och det är dessa, som genom sin syrebildning hämma utvecklingen av andra skadliga och sjukdomsalstrande bakterier, varför dessa senare, när de syrebildande bakterierna äro dödade, måste hållas i schack genom att mjölken avkyles till en så låg temperatur, att all bakterieökning omöjliggöres.

Före flaskans användning måste dess innehåll värmas, vilket sker genom att flaskan under en eller annan minut nedsättes i varmt vatten. Därefter borttages bomullsudraden eller det annars brukade medlet för flaskans tillslutning och nappen påsättes. Efter det att flaskans innehåll förtärts, avtages nappen, varefter flaskan ren-

tagen där. Björn Björnson berättade en gång om de åren, och nog måtte det varit glada år, men också arbetsår i ordets starkaste mening.

Mellan den tiden och nuet ligger en lång räckta kamp och arbete med både segrar och nederlag, som det inte är min mening att försöka skildra. Björn Björnson kommer själv att i sina memoarer berätta därom. Jag skall bara som ram till vidstående foton från hans vackra hem i München söka ge en bild av Björn Björnson som människa. Uppgiften är naturligtvis alldeles för stor, men jag tröstar mig med, att det ges många olika slag av bilder, och den här gör inte anspråk på att vara annat än ett amatörfoto. Men även sådana kunna ju ha ett visst värde.

Den ypperlige norske vissångaren H. Dahl sade en gång på skämt om Björn Björnson, att när han varit tillsammans med någon i tio minuter, vet han, vad den människan är och heter, när hon är född, hennes förfäders namn och historia ända upp till hedenhös och för övrigt allt om henne själv, till och med hur många gånger hon varit kär och hur pass svårartad varje förälskelse varit.

Detta påstående är ju för att tala med Mark Twain betydligt överdrivet, men det ger i alla fall två starkt framträdande sidor hos Björn Björnson, hans intresse för människor och hans underbara förmåga att se rakt igenom alla forskansningar, som människor bruka bygga upp omkring sitt verkliga jag.

Det finns säkerligen inte många, som kunna tävla med Björn Björnson, när det gäller människointresse. Han tycker om att träffa nya människor, och han ger sig tid att söka fram det väsentliga hos dem, det svårträffbara något, som gör varje människa till en individ för sig.

Säkerligen bottenar denna aptit på män-

niskor i hans friska tro på det goda och utvecklingsdugliga hos dem. Ty en sådan tro äger han, och hans hjärta är dessutom varmt nog att känna medlidande med de stackars söndertrasade nutidsindividerna.

Hans utomordentliga observationsförmåga och hans rika människokänedom hjälpa honom också förbi de vanliga misstagen, när det gäller att tyda en människogåta. Han slipper att tävla med utanverken, han når kärnan lätt nog, och när han finner den frisk, är han alltid intresserad av dess öde.

Och Björn Björnson är i sitt människostudium ingen kräsen skönande. Han är rik och varm och god nog att låta sitt intresse räckta till också för den enklaste. Jag för med honom en dag förra sommaren från München och ut till en av sommarbadorterna ett stycke från staden. Det var trångt på tåget, när vi reste hem, och det blev ännu besvärligare, när vid en station en massa bajersk bondeungdom steg på tåget. De lade beslag på varenda millimeters utrymme i kupén, och det blev snart lika trångt om luften som om platsen. Men det hindrade ej Björn Björnson att ögonblickligen komma i livligt resonemang med de bajerska bondflickorna och bondpojkarerna om alla möjliga saker, som kunde intressera dem, och på några minuter var han bekant och god vän med så gott som hela kupén.

Samhällsställning och alla dithörande ting spela för honom ganska liten roll. Det enda, han fordrar, är naturlighet. Det äkta attraherar honom alltid, men tillgjordhet och falskt sken kan få honom att se ut som en igelkott även i ett s. k. fint sällskap. Och när han blir arg, är han praktfull. Då lyser vikingalynnet fram, och då kan han svära så befriande och övertygande som ingen annan i Norden.

Den viktigaste och vackraste bilden av

Björn Björnson som människa får man, om man får tillfälle att se honom i hans hem i München. Där är han sig själv fullt och helt, och är lyckan god, kan man få höra honom berätta något ur sitt växlingsrika liv. Det är en upplevelse, som man inte lätt glömmar, ty han är en underbar berättare. Han kommer en att förgäta tid och rum och leva i det, han förtäljer om. I sådana stunder är han åter den store skådespelaren-trollkarlen, som skänker livets skönhet och rikedom åt allt, han rör vid.

Scenen har Björn Björnson annars lämnat för alltid, påstår han, och under det sista året har han varit sysselsatt med nedskrivandet av sina memoarer. Första delen är nu färdig och kommer ut i bokhandeln under den närmaste tiden. För var och en, som har något intresse för de stora norrmännen Björnstjerne Björnson och Henrik Ibsen samt deras samtid — och vem har väl inte det! — böra dessa höginträssanta skildringar av nordiskt kulturliv under ett halvsekel bli en riktig guldgruva, ty memoarerna äro ingenting mindre än ett stycke nordisk kulturhistoria. Där möter läsaren också en intressant bild av Björn Björnson som konstnär, och även människan Björn Björnson träder där givetvis fram både rikare och fullständigare skildrad än i en sådan här liten konturskiss.

Stora män bruka inte vara allt för stora som människor, men Björn Björnson hör till undantagen i det fallet. Vikingalynnet har bevarat hans sinne friskt och ungt genom åren och hindrat den annars så vanliga alltför starka koncentreringskringen kring det egna jaget. Han äger i hög grad, vad de flesta människor sakna, blick för proportioner, och han överdriver inte sina egna. I det fallet som i så många andra är han alltså sin store faders store son.

GUNNAR HEDE.

CRÈME DE CHOLEPALMINE Vinägrons Bordsenap

Antiseptiska hudmedel, säljes å apotek, av parfym-, speceri-, sybehörs- och färghandlare, perukmakare m. fl. i tuber à Kr. 1.— och 60 öre.

är marknadens förnämsta. Gör import obehörlig.

- Steinway & Sons -
Lundholms
Planomagasin

Stockholm
 Jakobsbergsgatan 39
 Göteborg Malmö

KÖP
TANGENS
 GARDINER

Det är skillnad
 på
 margarin
 och
 margarin.

Svea Växt
 och
Svea Grädd
 äro
 kvalitetsmärskena

Flenligheten
 med hudens skönhet:

ERASMIC
 VANISHING HUDCREAM

För håret:
 ERASMIC CHAMPONERINGS PULVER.

PHOSPHO-ENERGON
 PILLER
 FORORDAS AV LÄKARE

• Vid allmän svaghet,
 nervositet, överansträng-
 ning och sömnlöshet. •

SALJES ENDAST I APOTEK
 A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM

göres genom att fyllas med friskt vatten och invändigt borstas och får sedan stå fylld med vatten, försatt med litet soda. Innan flaskan på nytt skall användas, rengöres den åter noga eller också kokas den i vattenbad. Nappen tvättas väl efter användningen och borstas noga såväl på insom utsidan med rent vatten och tvål och förvaras torr i slutet kärl, sedan den väl avsköljts och torkats.

När böra flaskbarnen få blandad diet?

Vi skola nu antaga, att barnet får t. ex. en blandning lika delar havrevatten och mjölk, tillsatt med socker och det blir då fråga, när denna blandning skall ökas i styrka, d. v. s. när mjölmängden skall ökas i förhållande till mängden havrevatten. I stort sett kan denna fråga så besvaras, att blandningens styrka ökas, när barnet icke ökar i vikt, trots att det väl fördrager sin föda. Detta naturligtvis under den förutsättningen, att mängden av födan är tillräcklig. När det gällde uppfödningen vid bröstet, nämnde jag, att barnet i allmänhet har behov av c:a 150 gram föda per kilo per dygn. Barnet har i allmänhet behov av ungefär samma mängd artificiell föda. Det blir således ej så svårt att fastställa den mängd av blandningen, barnet bör erhålla i varje mål, då man även för de artificiellt uppfödda fixerat målens antal till 5 per dygn. Endast de allra minsta kunna komma i åtnjutande av 6 måltider och i särskilda fall kan läkaren föreskriva ännu flera. Det är självklart, att det är ännu viktigare att noga hålla på de reglementerade 4 timmarna mellan målen, när det gäller den artificiella uppfödningen än när frågan var om den lätt fördragna naturliga.

Vi skola nu antaga, att vi hava ett artificiellt uppfött barn att vårda, som får en blandning av t. ex. 2 delar mjölk och 1 del havremjölsvatten, tillsatt med socker. När bör detta barn erhålla något annat än denna mjölkföda? Erfarenheten har lärt oss, att barnen vid 6 à 7 månaders ålder ha behov av att erhålla något annat än denna ständigt väl steriliserade mjölkmat och det är därför, som man vid denna tidpunkt i barnens liv sätter in litet vegetabilisk föda och litet frukt i form av puré på grönsaker — potatis, spenat, morötter, blomkål — och puré på frukt, antingen kokt eller skrapad rå frukt — äpplen, päron, bananer. Först mot första levnadsårets slut kan barnet tillgodogöra sig smörgåsmat och gör då helst början med tunnrån och smör eller vitt bröd med smör. Ungefär vid samma tidpunkt kan man tillsätta ägg till födan och detta i olika former, såsom äggulor, äggstanning eller ägggröra. Buljong, som visserligen icke innehåller någon näring, men genom sin halt av salter och smakämnen gör barnet nytta, kan redan bjudas barnet en eller annan gång, när det nått en ålder av 7 à 8 månader. Saftsoppa, saftkräm, mjölpuddingar med saftsås komplettera matsedeln för barnet mot första levnadsårets slut. Man har då så många födoämnen och rätter till sitt förfogande, att det icke yppar sig någon svårighet att uppgöra en omväxlande och efter barnets speciella smak lämpad matsedel. Samtidigt som matsedeln riktats med nya rätter, inskränkes mjölmängden, så att den mot första årets slut icke uppgår till mer än c:a 700 gram. Allt efter barnets framskridande ålder har mjölken blivit mindre och mindre spädd, så att den kunnat givas ospädd, när barnet hunnit in i första levnadsårets fjärde kvartal.

(Forts.)

Tveka ej i valet av tvål

utan köp

Gahns Lanoiatvål

Vår mycket omtlyckta
 "3/4 kg. ask"

Choklad endast
 Konfekt 4:70 kr.
 Marmelad per ask

till landsorten fraktfritt 5:20 kr. pr. ask rekommenderas.
PERCY F. LUCK & CO

Tel. 13150

Mitt emot
PALACE
HOTELL

Konstslöjden
 Södra Hamngatan 45, Göteborg.
 Hemvävda mattor, möbiltyger,
 gardiner, Dalavävnader, spetsar,
 smide och nationaldräkter

Äder gamla hatt blir som ny
 då ni låter pressa, färga eller tvätta den, pris från kr. 3:— till 4:50 + porto fritt emballage. Begär illustration å de sista modellerna.

Göteborgs Hattfabrik
 1:sta Långgatan 27. Tel. 208 65.
 GÖTEBORG.

Zwitsersch Fabrikat.

Säljes på apoteken.

30 årig Erfarenhet.

Dr. Hommel's

Hämatogen!

Det bästa blodbildande
Kraftmedlet
 för barn och vuxna i alla åldrar.

AKTIENGESellschaft Hommel's Haematogen, Zürich.
 Generalagenter för Sverige:
 Apotekarnes Droghandels Aktiebolag, Göteborg o. Stockholm

Terro Skrämskräm

De förträffliga beståndsdelarna i **Terro** konservera lädret och göra skodonen varaktiga.

Terro försäljes i alla ditt hörande affärer.

Då alla husmödrar erkänna att ZENITH'S EXTRA VÄXT

förtjänar hedersplatsen som *finaste hushållssmör* bör det aldrig saknas i något hem.

Av **SANGALLA** the rekommendera vi våra kända märken "PEKOE SOUCHONG" "IMPERIAL", "ORDINARY" i originalförpackningar.

PERCY F. LUCK & Co.

Tvättpulver "WEBE"

är ingen nyhet — utan ett gammalt beprövat och omtyckt tvättmedel

Begär provpaket från någon av våra butiker.

AKTIEBOLAGET **WILH. BECKER** STOCKHOLM

Giv barnen Jamaica-bananer!

Sköldpaddskammen

(Forts. fr. sid. 891.)

nande glas och assietter. Han betraktade henne prövande.

— »Ni fann sköldpaddskammen?» — sade han dämpat. Ida spratt till, men behärskade sig och lade hastigt handen på sitt burriga, bronsbruna hår.

— »Ja tack!» — svarade hon, i sin bryddhet, helt snävt: — »den var inte alls tappad!» —

— »Nå» — sade han lugnt, — »ingen skada skedd!» — Den kvinna, Knut Hellrich kallat sin hustru, hade varit ett vackert, bortskämt, hjälplöst barn, slav av sina nycker, sina nerver och sin fantastiska obeständighet. Längre hade ej han, den litet kärve och torre, plikttyrkande mannen, lyckats hålla henne fast. Men i hans känslösvärld, dold för de flesta även bland hans få, närmare umgängesvänner, bibehöll den f. d. hustrun mot hans vilja en avgadad härskarinnas suveränitet. Ända tills nu, — tills han, mitt i den rama kustenslighet, han uppletat, halvt i tanklöshet, träffat Aina Bramberg.

— Efter den improviserade skördefesten var han ofta patronens frivillige arbetare och gäst. Helt naturligt även i frånvaron det stående samtalsämnet på Tångvalla. Det senare blev han även en afton, då flickorna återkommit från stationen, där de hämtat post, och tillfälligtvis råkat doktorn i samma ärende.

— »Han måste resa nu snart», förkunnade Ida med väl spelad likgiltighet. De gamla beklagade nyheten och särskilt patronen överflödade av beröm om Hellrich.

— »Ja, men» — undslapp det oväntat hans fru: — »jag kan inte med, att han varit gift och skild! Sånt är aldrig ens fel». — Till fars och mors och, ej minst kusin Idas, oerhörda förvåning, genmälte plötsligt Aina, ej utan hetta:

— »Mor! Aldrig säga aldrig — om det man inte vet.» — Man hade väl aldrig hört på maken! Aina, den stillsamma, blida, mönstergillt dotterliga Aina! Guman Brambergs häpnad förbyttes i ovan hast till indignation:

— »Vet?» — gentog hon strängt: — »precis som om du skulle understå dej att veta något om doktor Hellrich, — som inte vi, som inte mor vet —!» —

Aina teg och gick utan kvällsvard upp till sitt och Idas lilla vindrum. Ida fann henne till sängs, verkligt eller låtsat i djup sömn. Hon störde ej sin kusin. Det syskonlika förtroendet dem emellan hade sedan någon tid, — de visste så väl sedan vilken dag! — upphört. Och båda anade med instinktiv, fastän hemlig visshet, att den andra älskade doktor Knut Hellrich. Men lilla Ida kunde inte ens ana, att medan hon hämtat posten, och Aina hållit hästen för kärran, hade doktorn med handen på Ainas friat och fått »ja.» — — —

*

Uppståndelse blev det. på Tångvalla gård. Dess gamla patronessa hade efter en kort, men hård dust fått vika för makens och enda barnets övermakt, och så var en vacker dag »den främmande herrn» fästman i villan bakom häcken. Han hade i Aina mött en fullkomlig kontrast till den stackars hädangångna hustrun, — men att det allvar, den sunda ärlighet som i vacker självklarhet präglade hans fästmö, att den ej uteslöt andra små egenskaper och möjligheter, varnade han i tid och var undergivet nöjd ändå. Hon hade själv i Idas närvaro och med Idas bifall bekant

DUNTÄCKEN MADRASSER

göra sängkammaren till ett Paradis

J. Svensson & Bourghardt
GÖTEBORG
Täckfabrik Fjéderränseri

SINGER
HETMETS SYTTASKIN

NADCO Hemfärgkartan.
Billigast.
Är överlägsen färgstyrka.
Säkrast. Tvättäkta.
Otvättar samtidigt med färgningen.
Hos Färg- & Kem.-handl. eller dir. från A.-B. Nadco, Göteborg.

Kalmar
Risstärkelse
och Ni blir belåten med resultatet.
Kalmar Ångkvarns A.-B.

STÅLRESARMADRASSEN IDEAL
Hygienisk - Billig - Hållbar
Prislista gratis och franko
Obs. i Reducerade priser fr. 1 mars i år.
AKTIEBOLAGET RESAR
Tel. 780 Karlstad Tel. 780

Vari ligger hennes charm?

Har Ni ute i livet kunnat undgå lägga märke till här illustrerade företeelse? Blickarna dragas oemotståndligt till en charmant kvinna, varhäft hon uppträder.

Men vari ligger då hennes charm?

Utom naturliga förutsättningar i övrigt har man som en grundbetingelse att söka denna i hennes vackra hy. Om denna saknades, skulle den nu beundrade gå ganska obemärkt. Hon har emellertid sitt obestridda företräde, beroende på, att hon med tjänliga medel ägnat huden den omsorgsfulla vård, som den kräver för att hålla sig mjuk och ungdomligt fräich.

I F. Paulis Ovicula(ägg)-Tvål

finner Ni det medel, som återger huden dess spänstighet, om denna genom olämplig behandling förlorats, och som sedan åt densamma bevarar friskhet och ungdomlig färg, ännu vid de år, då åldern där brukat sätta sina spår.

deras vadhållning om att lura honom till presentation. —

— »Kammen vann jag i alla fall», skratade Ida: »akta sköldpadd, med pärlor!». — Men hon sänkte ögonen för att dölja ett par andra, stora, förrådiska pärlor.

Iduns hushållssida.

(Forts. fr. sid. 887.)

buljong, salt, socker, vitpeppar. — I soppskålen: 1 äggula, 2—3 msk. grädde.

Tomaterna brytas sönder, och löken grovhackas. Kokas mjukt med helt litet vatten (omkr. ¼ lit.) och passeras. Smör och mjöl fräsas, det passerade nedvispas småningom, och den kokande buljongen tillsättes litet åt gången. Soppan får koka några min., avsmakas med kryddor och hälls under kraftig vispning i den värmda soppskålen, i vilken förut vispats äggulan och grädden. Serveras med ugnrostade ostsmörgåsar eller stekt bröd.

Bruna Sarahs äpplekaka (för 6 pers.). — 1½ lit. äpplen, 1½ dcl. strösocker, 2½ dcl. stötbröd (torkade brödkanter, knäckebrödsrester o. dyl.), omkr. ¾ dcl. smält smör, saften och rivna skalet av 1 citron, 1 liten msk. fast smör.

Äpplena, som böra vara lösa, skalas tunnt och skäras i tunna skivor, varvid kärnhuset ej får medfölja. En eldfast form smörjes med smör och beströs med stötbröd och socker. I botten lägges ett lager äppleskivor, som bestänkas med citronsaff och beströs med litet rivet citronskalet. Därpå strös sammanblandat socker och stötbröd som begjutes med litet smält smör, och därpå kommer åter ett lager med äppleskivor, begjutna med citronsaff etc. Så fortsättes varv efter varv tills formen är fylld och hårt packad, eller omkr. 4—5 varv av äpplen och bröd- och sockerblandningen. Översta varvet skall vara bröd och socker och över detta fördelas

det kalla smöret i små flockar. Formen införes i god ugnsvärme, där anrättningen får steka tills äpplena äro möra och det hela sammansmält. Serveras varm i formen.

Kolja stuvad med grönsaker (för 6 pers.). — Omkr. 1¼ kg. kolja, 1½ msk. salt, 1½ msk. ättika, vatten. — Till stuvningen: 4—5 medelstora morötter, 3 dito palsternackor, 1 medelstort blomkålshuvud, 1—2 purjolökar, 1 stor msk. smör, 3 msk. mjöl, fisk- och grönsaksspad, salt, vitpeppar, socker (½ tsk.), 2—4 msk. grädde, (1 äggula).

Koljan urtages, sköljes under rinnande vatten, ingnides med saltet och ättikan och får ligga 1—2 tim. Den avtorkas därefter med mjukt papper eller fiskduk och kokas sakta i litet vatten, blott tillsatt med en ringa saltmängd. Fisken upptages och befrias, medan den ännu är varm, från skinn och ben, varvid tillses att bitarna bliva så rediga som möjligt. Rötterna ansas och skäras i tämligen breda strimlor. Blomkålen delas i klyftor, och purjon skäres tvärs över i långa stycken, som itudelas. Samtliga vegetabilier kokas tillsammans i saltat vatten. Kort spad! Smöret och mjölet fräsas, fisk- och grönsaksspad påspädes till lagom stuvningsjocklek, och redningen får koka några få min. Grönsakerna iläggas och stuvningen avsmakas med kryddor. Sist iläggas varsamt den urbenade fisken, varefter grädden, denna om så önskas, tillsatt med 1 äggula varsamt iblandas. Stuvningen upplägges inom en rand av vackert kokta potatisar och serveras varm.

Färstimbäl med grönsaker (för 6 pers.) — 4 hekto befritt oxkött, 1 hekto dito färskt kött, 1—2 ägg, 4—5 msk. vetemjöl, salt, vitpeppar, 3—4 dcl. gräddmjöl, — några jämnstora morötter, omkring ¼ kg. turska bönor, 4—5 purjolökar.

Köttet och fläsket tvättas i en duk, vriden i hett vatten, och drives 4—5 gg. genom köttkvarn. Färsen arbetas sedan kraftigt med träske under det att mjölken, vispad med äggulorna småningom tillsättes tillika med mjölet. Färsen arbetas minst 20 min., eller tills det "smäller" i den, då den avsmakas med salt och peppar. Sist tillsätts de till

hårt skum slagna vitorna. — Grönsakerna ansas, morötterna skäras längs efter i skivor och börnorna rensas och skäras lika långa som morötterna medan det vita av purjon får vara helt. Alla grönsakerna få en hastig förvällning i saltat vatten, men få knappast bliva mjuka. — En stor brödform eller annan lämplig slät form smörjes lätt med smör och beklädes i botten och på sidor tätt med morotsskivorna, börnorna och de halverade purjolökarne. Hälften av färsen iläggas och därpå resten av köttfärsen. Formen överbindes med smort papper, och puddingen får koka i vattenbad på spisen 1½—2 tim. Puddingen uppstjälpes och serveras med den sky, som bildats i formen, vilken — skyn — avredes med ½ msk. smör, sammanblandat med 1—2 msk. mjöl, varefter såsen utökas med något av grönsaksspadet.

Anm. I stället för att kokas på spisen, kan puddingen kokas i ugn, då den ej överbindes med papper utan förses med ett lämpligt lock, som fullt täcker den.

Risrand med fruktkompott (för 6 pers.). Knappt 2 dcl. carolinarisgryn, ¾ lit. vatten, 1 liten msk. god sirap, ½ lit. kokande gräddmjöl, ½ dcl. socker, 15 hackade sötmandlar, 1½ msk. potatismjöl, 2 dcl. vatten. — Kompott av äpplen och päron.

Risgrynen skällas i hett vatten och få koka i det avmätta vattnet 10 min., då den kokande gräddmjölken påspädes. Gröten får koka tills grynen äro mjuka, dock få de ej gå sönder. Socker och sirap — god sådan! — tillsätts jämte de skällade finhackade sötmandlarna, och gröten avredes med potatismjölet, utört i det kalla vattnet. Gröten får sedan under omröring koka 3—4 min., varefter den uppslås i en vattensköld, sockrad hålförm. Uppstjälpes efter 2—3 tim. Inuti ringen lägges enkel kompott av vad slag som är tillgänglig.

Obs! Det vore ett misstag att utesluta sirapen och ersätta denna med socker; såväl anrättningens färg som smak vinner på att den lilla sirapsmängden tages, n. b. om sirapen är av prima slag.

MÖBLER Vackra modeller.
Bästa utförande.
CARLSSON & REICKE, Möbleringsaffär
Etabl. 1891 Sibyllegatan 19 - Stockholm. Etabl. 1891

5:—

Ett gediget och billigt praktverk
Carl Larssons: Svenska kvinnan genom seklen.
Rekv. direkt fr. Idun Exp, Sthlm. Fraktfritt Kr.

5:—

PRISTÄVLING.

Två nätter att knäcka; 50 Kronor att vinna.

Av 637 konsumtionsföreningar i vårt land har var och en i medeltal 270 medlemmar, som i dessa föreningar göra sina inköp ej blott av K. F:s margarin utan också av alla möjliga andra varor. På dessa förenings verksamhet uppstod under 1921 ett överskott på 32 kronor 92 öre per medlem, och detta överskott blev medlemmarnas egendom.

1. Hur mycket pengar besparades då, tack vare konsumtionsföreningarna, åt alla de organiserade konsumenterna?

2. Om man växlade denna summa i en kronor och stoppade dem i en jättestor sparbössa, hur länge skulle man då få hålla på, om man hann med att stoppa ned sex slantar i minuten?

Svaren torde märkas: "K. F:s margarin" och senast 14 dagar efter detta nummers datum vara insända till KOOPERATIVA FÖRBUNDET, Stockholm I.

Första öppnade rätta lösning belönas med 50 kr., varjämte även ett antal extrapris utdelas. Tävlingsens resultat meddelas i Idun.

Vill Ni köpa bra och billigt?

Urklipp, ifyll och insänd denna kupong i öppet kuvert, frankerat med 5 öre.

Ahlén & Holm, Stockholm.

Sänd mig genast Eder stora huvudkatalog N:r 84 för hösten och vintern, omfattande tusentals artiklar i manufaktur, korta varor m. m. Jag förbehåller mig att få katalogen gratis och fullständigt portofritt.

Namn: .....

Bostad: .....

Postadress: .....

Den sparsamme

ser efter om kostymen eller klädningen är värd att kemiskt tvättas eller färgas hos

LUNDBY

Skönfärgeri & Kem.
Tvättanstalt, Söteborg
KUNGL. HOVLEVERANTÖR

Höganäs Lerkärl

i parti o. minut till bruks-
priser från lager hos

WAHLIN & C:o, Stockholm

Huvudkontor: Arsenalsg. 21

Avd.-kontor och upplag:
Söder Malarstrand 15-17

Telefoner:

Riks 346, 695, 5244, 5269
Sthlmstel. Norr 7596, 7597

Under sommaren

de många mödrar äro på landet samt på resor, kunna småbarnen icke alltid erhålla en lämplig, felfri mjölkost. Medtages då Nestlés Barnmjöl, så har man alltid till hands ett lättsmält, kraftigt och billigt näringsmedel, som är lätt att tillreda på en gång för hela dagen.

NISSENS
CHOKLAD · KONFEKT
LAKRITZ · KARAMELLER

Specialité:
NISSENS BRÖST-
KARAMELLER.

SOLO-KAFFE
från
**AB. MALMÖ
KAFFEKOMPANI**
KA. DET ERSTA
JAVAKAFFET

Filtar beställas eller köpas billigast fr. oss. Begär vår illustr. prisKur
Arvika Spinneri o. Vävnadsaffär,
Oxtorgsgatan 9 A - Stockholm.

OTTOMANER
PABAN, Stjärng. 5 (inv. Odenplan) Sthlm

Agria
EXTRAVÄXT

Margarin
K. F. AGRIA MARGARINFABRIK, STOCKHOLM

Den nya teatersäsongen.

(Forts. fr. sid. 881.)

senare och de tomma platserna skola bli undantag.

Åter stå vi inför en ny säsong. Den lovar mycket i konstnärligt avseende. Alla säsonger börja för övrigt med vackra löften. Nu hoppas vi på deras uppfyllelse. Vi hoppas det för konstens egen skull, för skådespelarnes och för publikens, som visst inte är så ytlig som det påstås. Den vill nog skratta på teatern, men den vill också gripas och lyftas av stora tankar, av äkta poesi. — —

Säsongen har alltså börjat. Och hur den börjat framgår av recensionerna som återfinnas här nedan.

Svenska teatern inleder det nya spelåret på ett verkligt lysande sätt. Och ljuset utströmmar från Shakesperes evigt unga Hamlet, nu utförd av hr *Ingolf Schanche*, den norske gästen, som hr Ranft med vanlig påpasslighet försäkrat sig om.

Det låg verklig spänning över premiären, man väntade sig något utomordentligt av den unge konstnären, som tidigare kommit det kräsna Köpenhamn att göra knäfall för hans Hamlet-tolkning. Nu kunna stockholmarna av uppriktigt övertygelse göra detsamma, ty hr Schanches Hamlet är icke blott ett tekniskt mästerverk av skådespelarkonst utan en genial analys av den vittomspännande människosjäl som genom tiderna kämpar sin kamp mot våld, hyckleri, egoism och orättfärdighet för att själv gå under genom sitt rättfärdighetspatos.

De första scenerna gävo ett något odeciderat intryck — man såg en ung asket, alltför känslig, med tårar i rösten. Men hur snabbt han växte under spelets gång! Dessa unga senor spändes, de sorgsna ögonen blixtrade av ironi och målmedveten kraft, ansiktet fick en sällsam skönhet och stämman tolkade de snabba skiftande själsrörelserna med en intensitet och en lössläpplighet i klangen, som på en gång var konstnärlig deklamation och livets egen fria rytm. Att påpeka det geniala i tolkningen av enskilda scener, den skarpa människokännedom som röjdes i vissa mimiska skiftningar och i vissa replikers betoning skulle bli för långt, allra helst som hela framställningen bars av ett sprakande liv.

Allt nog: den norske konstnären segrade med ens och fullständigt.

Om de många övriga rollerna är föga att säga. Fröken *Inga Tidblad* prövar sina ännu utvecklade krafter som Ofelia. Det blir mest elevuppväning. Apparitionen passar nog för den skira, barnaljuva Ofeliagestalten men spelet och framför allt talet verkar låxa. Herr *Hedqvist*, konungen, och fru *Erastoff*, drottningen, äro ett ståtligt furstepar, herr *Johansson* en roligt fjantig Polonius, medan hr *Björnes Horatio* är så diskret, att man knappast märker honom. Däremot väsnas Laertes representant över hövan. Det är tydligt att han ej varit närvarande, när Hamlet höll det visa talet till skådespelarna.

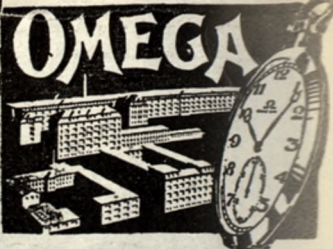
Den sceniska ramen består huvudsakligen av draperier. Och jag är övertygad att ingen saknar den rika dekorativa utstyrelsen. Hamletgestalten samlar allt intresse omkring sig.

Franz Molnars treaktsskomi "Svanen" på Dramatiska teatern är ett säsongstycke, lämpligt att spelas i brytningen mellan eftersommar och höst. Redan titeln frammanar synen av en blank slottskanal mellan lummiga jätteträd, där vita svanor tyst glida fram, "kryssande efter gunst och bröd".

Här är svanen en prinsessa, fager och stolt, och om hon inte bokstavigt talat kryssar efter gunst och bröd, så åtrår hon i varje fall en prins för att med honom få bestiga en tron och bli drottning. Men fastän prinsen gästar hennes mors vackra slott och dagligen ser den vackra Alexandra för sina furstliga ögon, är han förvånande likgiltigt för prinsessans tjugande väsen. Modern som ängslas ända till hysteri, över att förbindelsen ej skall bli av, befäller dottern att — naturligtvis med iakttagande av all möjlig etikett och takt — göra en ung informator, som undervisar hennes yngre bröder, kär i sig, i den genomskinliga avsikten att väcka prinsens svartsjuka.

Planen genomföres, men blir en lek med elden, som grundligt bränner både prinsessan och informatorn. Den senare flyr emellertid slottet, efter att ha fått uttala några beska sanningar om furstars bristande förståelse av människovärdet; och prinsessan, som ett ögonblick satt sig över rang och konvensans och känt sin själ fri och sitt hjärta varmt, tar ånyo på sig etikettens tvångströja och ingår ett känslolofritt äktenskap med prinsen.

Komedien är klokt byggd och företer en lagom blandning av ironi och sentiment. Tar man den från rätta sidan, d. v. s. som ett behagligt förströ-

Världsmärket bland fickur.
6,000,000 Omega-ur i bruk.

Aug. Försters

Flyglar och Pianon
Hirschs Pianomagasin.

CEDERGREN & MÖLLER
Regeringsgatan 26, Stockholm

**BALANSMOTORN
ARCHIMEDES**

håvdar fortfarande
sitt anseende såsom
marknadens främsta
utombordsmotor.
Pris från kr. 475:—

Aktiebolaget Archimedes
Sundbyberg

CRESCENT TVÅL

Oöverträffad vid tvätt av
såväl tjockaste ylle som
finaste linne.

Spirellakorsetten.

Stilfull — Bekväm — Ekonomisk
1 års garanti.
Beställningar mottagas av
FRU VAHLBORG PETERS,
Villa Högalid, Lunden, Bjelkegatan.
Telefon 189 09. Göteborg 6.
Mättagning och provning i hemmen.

Svält ej Edra krukväxter. De
leva ej enbart av vat-
ten. Giv dem Planta-
gön, ett på veten-
skaplig grund samt-
mansatt konc. växt-
näringssalt. Erhålls på bleckburkar
hos Frö, Blomster-, Färg- och Kemi-
kaliehandlare.

OTTOMANER

Förmånliga betalningsvillkor

THORVALD OLSEN, Blecktornsgränd 6, Stockholm
Allm. Tel. Söder 9851.

Kameror
och alla slag
Foto-artiklar

BEGÄR VÅR KATALOG N:o 14!
HUGO SVENSSON & CO
GÖTEBORG

SVEDENBORG

var den stora andeskådaren. Hans siarblick trängde in i tingens innersta väsen och synkretsens begränsades icke av tid och rum. Han såg klart vad som varit och vad som skulle bli. Medan vår blick endast ser vad som är och allt annat skymtar som dröm, fantasi, aning, tedde sig tingen och händelserna för honom som verkligheter. Han behövde icke som vi fråga vad framtiden bar i sitt sköte, ty vardandet var honom som en uppslagen bok. Händelserna i deras mångfald liknade de växlande bilderna i ett kaleidoskop; han kunde låta utvecklingen utspela sig fram eller baklänges allt eftersom det roade honom. Hans verk visa, att han endast intresserade sig för de högsta tingen, men om han velat, skulle han säkert ha kunnat förutsäga vilken skokräm, som svenskarna skulle komma att använda under det tjugonde seklet. Hans öga hade då fångats av den underbara, varaktiga glans, som Viking skokräm kan ge åt alla skodon och han skulle ha skrivit: Seende såg jag Viking skokräm tagande loven av alla andra skoputningsmedel, givande skodonen solens blänkande glans fröjande jordiska ögon, bevarande lädrets yta, brukat, älskat och jämte glansborsten Viking ansett som hemmens skatt.

Prisnedsättning!

Nujol

Från 1 Sept. är priset nedsatt till

1/1 flaska kr. 585

1/2 flaska kr. 335

NUJOL förordas av läkare såsom ett medel mot förstoppning och trög mage. Särskilt lämpligt för barn och äldre. Finnes på alla apotek.

KOM I HÅG

att alla reservoirpennor lagas och returneras omgående, då de insändas till C. A. Wallerstedts Pennfabrik, Chalmersgatan, 22. Tel. 3157. Göteborg.

Stort urval

av barnsängar, turistsängar, madrasser, täcken, filtar, mattor, gardiner. Billiga priser.

ADOLF PEHRSON

NYBROGATAN 34
Stockholm. A. T. Öst. 36 73.

KOCKUMS

Emaljerade Grytor
särkast och vackrast.

STOCKHOLM FÖRSTÄDNINGEN GÖTEBORG
DROTTNINGGÅTAN 27 KANTOR MAGASINSGÅTAN 23

KOCKUMS JERNVERK, KALLINGE

elsestycke, utan större litterära kvalifikationer, gör man både sig själv och pjäsen en tjänst.

Angående utförandet kommer fru Zanderholms prinsessan Alexandra in som god etta, för att tala i sportstil. Rollen är ganska kinkig och ligger något på sidan om skådespelerskans egentliga område. Men icke förty blir såväl det stela, hoffähiga, som ock det vaknande rebelliska lynnet och underströmmen av pulserande känsla utmärkt betonat. Hr Käge är smålustig som prinsen, ett stycke uniformerad mannekäng med klichéfraserna ständigt redo på tungan. Prinsessan-modern, fru Appelberg, markerar väl starkt sitt uppskakade sinnestillstånd, hr Bergvall har informatorn på sin lott och skämmer ej bort uppgiften; ung manlighet kan knappast verka mera övertygande, men en bunden lidelse behöver ej vara så inkapslad. Unna en stor flamma att slå upp någon gång! Hr Olssons faderlige abbot med sin fina humor gör god verkan i ensemblen, likaså fru Håkansson, vars käcka prinsessan Dominika sveper som ett friskt luftdrag genom den kvava hovatmosfären.

Vasateatern inleder spelåret med ett svenskt lustspel "Moderna fruar", av Algot Sandberg, den avlidne författarens sista dramatiska arbete. Det är skilsmässöepidemien, som utgör temat, och stycket avhånar drastiskt och roligt den unga stockholmssfruns benägenhet för att byta män. Första akten verkar dock alltför onaturlig genom den lättvindighet varmed makarna komma överens om att skiljas, och med allt erkännande av det komiska i efterträdarens entré hos mannen och hustrun, måste man reagera mot överdriften, eftersom akten ej har farsens groteska karaktär utan närmar sig den lustspelsartade komedien. Men i andra akten repareras felet; den är verkligen roligt och har förträffliga dramatiska poänger. Sista akten avslöjar den separerande fruns brist på logik i tanke och handling under hennes förtvivlade ansträngningar att återgå från älskaren till mannen. Naturligtvis lyckas hon. Männen måste alltid vara eftergivna kräk — på scenen. Det vore bedrövt om de i en liknande situation betedde sig lika färdigt i verkligheten.

Spelet går flott. Stor honnör för fru Sahlén, som med spiritualet utför rollen av en ung fru, vilken föraktar och gisslar sina gifta medsysstrars flyktighet på det erotiska området. Men det var inkonsekvent av författaren att låta en så rasande klok kvinna äkta en narr.

Narren har emellertid en lyckat komisk framställare i herr Adolfsson. Som influensapatient är han obetalbar. Fru Envall, herrar Widestedt och Riégo utmärka sig fördelaktigt i de övriga rollerna.

ARIEL.

Oscarsteatern öppnade den nya säsongen på ett mycket lovande sätt. Eduard Künnekes operett "Kusinen från Batavia" har en trevlig, stundom spirituellt musik, uppslaget för handlingen är roligt och utnyttjas väl. Den tyske gästen Karl Ceppert spelar med en verksam torr humor. Övriga rollinnehavare, Margit Rosengren, hr Ottoson, Axel Ringvall, Emma Meissner m. fl. spelade med det humor, som en återgång till arbetet under så angenäma former bör skänka.

Södra Teatern har inlett spelåret med en pjäs av Ernst Fastbom, "Vackre Richard". Det där vissa ärliga, gedigna, som man så ofta möter i svenska pjäser och framför allt svensk film, återfinner man i Fastboms pjäs. Här möter en svensk publik konflikter, som ligga inom dess egen borgerliga sfär, den befinner sig i en svensk småborgerlig miljö, som både författaren och publiken känna till. Skada bara att sista akten icke stod i jämnhöjd med de två andra. Den hölls nere av upprepningar och longörer. Hade författaren där tröttnat, eller inte hunnit med vad han åsyftat för alla sina andra göromål — sådant händer ju också lätt svenska författare.

Nu har ju också *Södra Teatern* en ensemble, som ypperligt förmår att ge liv och anda åt en folkpjäs. Framst bör nämnas Sigurd Wallén, som utmärkt återgav en "Kryddkrasares" blonda hederlighet och humor, smäröliga kryddkrämarfasoner och snabba Stockholmsjargon.

T.

Det finnes åtskilliga slag av kvinnlig rodnad. Där är den grova tegelrodnaden. Det är den romanförfattarna alltid hava tillräckligt av, när de låta sina hjältinnor rodna vid alla tillfällen. Där är den fina rodnad, som är andens morgonrodnad, hos en ung flicka är den oskatbar. Den flyktiga rodnad, som följer en lycklig idé, är skön hos mannen, skönare hos ynglingen, förtjusande hos kvinnan. Det är glimt av ljuset, andens kornbläst. Den är skönast hos ynglingen, förtjusande hos flickan, emedan den visar sig i sin jungfrulighet, och därför har den också överraskningens blygsamhet. Ju äldre man blir desto mer försvinner denna rodnad.

SÖREN KIERKEGAARD.

Äkta Haarlemska Blomsterlökar

i rikhaltiga sortiment för drivning i rum och friplantering

Priskurant sändes på begäran franko.

SVENSONS

FRÖHANDEL

HUVUDAFFÄR:

FILIAL:

L:a Nygat. 17 B

Oxtorgsgat. 14

STOCKHOLM 2

Alltigenom svenska samt trots sitt billiga pris i kvalitet överlägsna de bästa utländska äro

HUSQVARNA SYMASKINER

I varje svenskt hem och i varje svensk skola böra Husqvarna-maskinerna vara självskrivna.

Till skolan går jag så glad i hågen, men först dricker jag Thule Cacao varje morgon.

THULE CACAO

KO ALFA KO ALFA KO ALFA KO ALFA

DET KAN EJ NOG OFTA UPPREPAS

ATT

Arboga Margarin

ÄR MARKNADENS FÖRNÄMSTA

FALU-ÄTTIKA

— den bästa konserverings-, mat- och bordsättika, som finnes i marknaden —

tillverkas av

STORA KOPPARBERGS BERGSLAGS A.-B.

Varje familjeförsörjare bör bereda sina efterlevande

Pension i

ALLMÄNNA ÄNKE- OCH PUPILLKASSAN

— Grundad 1784 —

Prospekt portofritt på begäran, varvid denna tidning bör åberopas.

STORKYRKOBRINKEN 11 - STOCKHOLM

Tapetkompaniet

levererar Eder

TAPETER

ill lägsta priser. Största sortering av n- och utländska kvaliteter. Rekvirera prover genast. Riks 99 05. Allm. 133 20. Katarnav. 7, Sthlm. (Vid Slussen.)

Jogal - Tabletterna

Reumatism Gikt Nervsmärtor Huvudvärk Ischias Influensa

Inga skadliga biverkningar. Starkt urinsyrelösnande går Togal till själva roten av det onda. Dess smärtstillande verkningar märkas genast, även sömnlöshet bekämpas med Togal.

Finnes å alla apotek.

AKTIEBOLAGET SYDSVENSKA BANKEN

Inbetalt aktiekapital Kr. 34,000,000:—

Huvudkontor: **Malmö.**

Mottager insättningar å Depositions-, Kapital- och Sparkasseräkning till högsta gällande ränta.

Fullständig bankrörelse.

Kristall PATENT

DET NUMERA FÖRNÄMSTA VETEMJOLET

A.B. VÄRMDEN POKKENS MALMÖBARN
CHRISTIANSTAD
ÖSTEBORO
KRISTALL-PATENT

Korpulens, Fetma

borttages genom

Dr Hoffbauers lagligt skyddade

Avmagringstabletter

Oskadligt och effektivt medel utan iakttagande av diet. Inget Thyreoidin! Intet avföringsmedel. Kompl. kur kr. 23:— franco. Ut-förlig broschyr gratis.

Fås å alla apotek.

Depot Stockholm: Apoteket Stor-ken, Storgat. 28.
Depot Malmö: Apoteket Lejonet.

LÄSARINNORNAS SPALT FRÅGOR.

Finnes någon bland Iduns läsarinor som lidit av en sjukdom, av läkare kallad nervinflammation, yttrar sig med en gränslös värk, än här än där i kroppen. Det är så oerhörda plågor, snart hjälper inte ens morfinsprutningar och läkare kunna intet göra. Om någon som läser detta blivit botad från denna hemska sjukdom, var vänlig svara omgående.

En förtvivlad anhörig.

Kan någon erfaren Idunläsare säga oss vad man skall göra för att utrota stora, mörka myror, med och utan vingar, som grävt sig en massa gångar i trossbottnar och väggar i vår villa? De uppträda i år i kolossala massor och vi äro alldeles förtvivlade över dem. De äta nog upp hela huset, om de ej motas effektivt. Intet av vad vi försökt, har hittills hjälpt. Vi bleve oändligt tack-samma för ett gott råd.

Prenumerant sedan 1:sta året.

Finnes någon bildad anspråkslös dam, verklig människovän som skulle vilja dela rum, eventuellt arbete med en rätt döv ävenledes bildad 50-årig dam. Svar till "Bostad finnes".

FRÅGOR OCH SVAR

Fråga. Vad lämpar sig bäst till sängöverkast till vit möbel med hemslojds mattor i blått och vitt, en mild blå färg, och för övrigt övervägande blått i rummet? Har förut överkast av tunnt, vitt linne med litet knypplade spetsar. Men som dessa så lätt skrynkla sig trots stor försiktighet, ville jag gärna ha något att byta med. Sydd med någon färg inunder förefaller mig så fult och hotellaktigt och — besvärligt. Nej, tacka vet jag något från hemslojden. Har tänkt mig något i s. k. hållkrus och då kanske i någon gammalrosa färg. Tycker det skulle vara vackert mot det blå. Eller vad råder Idun mig till? Så här på landet ser man så litet och vet ej mycket vad som finns i stora världen. Läser därför med stor begärlighet min Idun, där man får så många goda idéer i mängt och mycket.

Och så min andra fråga! I vår lilla våning finns ett mycket trevligt serveringsrum 3x3 med ett litet fönster utåt köket, så det blir ju förstas litet skumt. Hur bör detta trevligast inredas? Vi intaga alltid våra måltider där i vardagslag. Jag menar nu egentligen vad färgerna beträffar. Skall nämligen målas, taket är neddraget till övre dörrposten. Även så finnes ett väggfast skåp, ett enkelt träbord och trästolar, ljusbrun enfärgad korkmatta. Om man målar skåp och stolar i vitt eller benfärg vad bör då väljas till väggarna? Högaktningsfullt.

Fru Stina.

Svar. 1) Angående sängtäcket är ert eget förslag med "hållkrus" i gammalrosa så bra, att vi för vår del ej kunna giva något bättre, såvida ni ej vill taga samma vävnad men i blått med helt litet vitt uti.

2) För serveringsrummet skulle vi tillråda helt vitt tak, som vid den neddragna kanten får en list i ljus mahognybrunt, dörrar skulle vi måla benfärgade med svagt mahognyfärgade lister och i samma stil skulle vi måla väggarna, medan skåp och stolar blevo i samma färg, om än i något starkare ton. Huvudsaken är att ni får rummet med sin sekundära dager att verka så ljust som möjligt.

Fråga. Jag har en liten fettknöl på halsen, som är i storlek av en nöt. Har rådfrågat läkare om densamma, men fått endast

MÄZETTIS PRALINER

Överdådigt delikata

Var försiktig vid val av ströpunder mot hudlöshet, revor-mar etc. hos barn. Använd endast:

VASENOL

barnpunder, ett av läkare erkänt snabbt läkande och rensande specialmedel. Vaseline rekommenderas av läkare och barnmorskor.

HÖGEFFEKTIVA VÄRMELEDNINGSSÄSAR WOCO BORAS

Beckers Offert

Hälsan strålar

på varje kind efter endast en kort tids dagligt användande av VYV-tvålen. Alla, som sätta värde på skönhetsens behag och använda VYV-tvål, veta också att värdera denna den mest fulländade toalettvål, som med stöd av vetenskapens och hygienens fordringar kommit till dagligt bruk i tusentals hem. VYV-tvålen kan ej undvaras av någon.

VYV-tvålen säljes i varje affär i hela landet.

Yvy-tvålfabriken, Ystad.

VITRUMS **FERROL**

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält föredrages det av den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages av såväl barn som vuxna.

Tillverkas å

APOTEKET VASEN DRUG-HANDELS LABORATORIUM STOCKHOLM

Originalflaskor om 500 gram. Fås å alla apotek.

Vävskedar

jämte övriga tillbehör för handvävstolar. Vävspännare, Skyttlar, Skedkrokar och Spolmaskiner köpas förmånlighetast hos

A.-B. Borås Mek. Vävskedfabrik, Borås. Rikstelefon 1028. Exp. till landsorten mot postförskott.

Fyrverkeripjäser

Rikhaltigt urval för såväl officiella som privata festligheter. Hela fyrverkerier enl. fackmässigt sammansatt program. Hrr handlande föra dessa artiklar med största fördel. Dagens lägsta priser. Katalog på begäran. Ham-margren & C:o, Kungsgatan 15, Göteborg. Tel. 161 99. Telegramadress: Grenhammar.

DUBBEL-ÖTTOMANER

med gemensamma eller skilda bäddar. Sängkläder, Täcken, Filter.

Specialaffären för Bäddmöbler

Dalagatan 14. St.-t. Va 117 38

OLOF KNUTSSON.

NY UTKOMMEN rikhaltig katalog över Blomsterlökar

Driv- och Krukväxter, Rosor, Träd, Buskar, Blomsterväxter Trädg.-redskap, Fruktpackningsmaterial m. m franco på begäran

A.-B. Nordiska Fröhandeln, Mäster-Samuelsatan 45, Stockh. C.

Rikst. 317 25.

Hermes

velocipeden är alltid försedd med vidstående fabriksmärke.

Detta utgör en garanti för kvalitetsvara.

Aterförsäljare antagas för de platser, där vi icke äro representerade

A/B NYMANS VERKSTÄDER UPPSALA.

NORMANS

INKOKNINGSPAPPARAT och BURKAR TILL DILLIGA PRISER

TEGNERSGATAN 23 ODENGATAN 47

CAP Praliner

ytterst delikata

FAMILJERÄTTSÄRENDEN

Äktenskapsförord. Boskillnads- och äktenskapskillnads-mål. Boutredningar och arvskiften.

TESTAMENTEN

Advokattfirman

Andén & Staël von Holstein

Eva Andén. Mathilda Staël von Holstein

Lilla Vattugatan 14.

Riks 7576, 24488. Allm. 183 36.

Jacobson & Co.

STOCKHOLM

A.-B. Mölnbacka-Trysils pappersbruks nederlag

PAPP, PAPPER och BINDGARN

en gros

Rikst. Sthlmst. 1298, 203 98. N. 1162, N. 2110.

Damkläden

i en mångfald moderna kulörer. Utmärkta kvaliteter.

Minutförsäljning. - Partipris.

NORRKÖPINGS STUVLAGER.

Barnhusgat. 4, 1 tr. ö. g., Stockholm.

Varje Dam

bör passa detta enastående tillfälle. Följande moderna eleganta uppritade Handarbeten sändes pr postförskott för endast Kr. 7:75 + porto.

1 st. Bordlöpare Venetianskt broderi. Storl. 125x35 cm.

1 st. Väggbonad, s. k. praktbonad, Storl. 75x40 cm.

1 st. Lysduk, bulgariskt broderi. Storl. 55x55 cm.

1 st. Kudde, elegant fjärilsmönster. Storl. 45x35 cm.

Rekv. i tid från O. Olsén, Trekantens. Obs! 2 kr. skall åtfölja ordern i frimärken eller sedlar.

Kvarnström & Eriksson

Sliperi, Förmickings- & Oxideringsfabrik

Kungsg. 84, STOCKHOLM.

Allm. t. Kh. 121, Rt. 303 14.

Har Ni ont där
fingret pekar?

Plattfot, Liktornar,

förfärdnader under foten, smärtor i hälften, brännande, trötta fötter och alla övriga fotåkommor kunna omedelbart och varaktigt botas meddelst

Dr Scholl's
Fotvårdsartiklar

Om Eder skohandl., apotek eller sjukvårdsaffär ej skulle föra Dr Scholl's artiklar så vänd Eder direkt till oss.

Broschyren "Fötterna och deras vård" upptagande 18 fotspecialiteter sändes gratis.

THE SCHOLL - MANUFACTURING Co
STOCKHOLM 7, Avd. 1.

KRYMPER
EJ YLLE

MERKURTVÄL
VIOLA
GÖTEBORG

Den enda verkligt slitstarka Linoleumfernis.

operation till svar, vilket jag helst vill undvika. Kanske om det kunde finnas någon möjlighet att borttaga den på annat sätt. — Min andra fråga är: På vänstra pekfingeret har blivit en liten giktknöl, så att fingret därav är krokigt. Har under en liten tid fått massage, men dock utan resultat. Vad skall jag göra att få bort den?

Mångårig prenumerant.

Svar. 1) Här liksom vid frågor av liknande art kan endast det rådet givas att ni bör följa er läkares anvisning. Operationen är antagligen mycket lindrig och av ringa omfattning. 2) Undrar just om ni här följt någon läkares råd? Ty vid en dylik åkomma brukar dieten vara av stor betydelse. Och då brukar bl. a. avrådas från så gott som all köttmat — åtminstone av mörkt kött — samt ål, starkt kaffe, buljong, choklad m. m., varemot tillrådes fisk, grönsaker, vatten och särskilt citron i alla former, d. v. s. i vatten, soppor, krämer m. m.

Fråga. Till min matsal har jag tänkt sy dukar å grovt, grått linne med hälsömmar och kulört broderi (i stil med möbelyget). Nu undrar jag, varest i Stockholm jag skall kunna få mönster just till broderiet, när möblen är en hemslöjdsmöbel ville jag så gärna ha något i stil, d. v. s. ej så mycket i tapisseri väg?

"Ej Stockholmska".

Svar. Om ni vänder er till A.-B. Thyra Grafström, 5 Biblioteksgatan, 1 tr., Stockholm, får ni med all säkerhet de bästa råd jämte mönster. Det faller av sig själv, att ni ej skall ha vad man i dagligt tal menar med "tapsseri", fastän vid en viss stil av vita eller pärlgrå "hemslöjdsmöbler" det kan vara vackert med en slags korsstygngsteknik på mörkt, oblekt linne, då broderiet sys i brokiga färger och ett stelt, ganska stiliserat mönster.

Fråga: Vilket seminarium skall jag genomgå för att få vävlärrarinnekompetens? Vilka äro inträdesfordringarna?

Något vävkunnig.

Svar: Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala har en sådan kurs som vore lämplig för Er. Skriv och begär prospekt.

BREVLÅDA

HEMKONSULENTENS
BREVLÅDA.

Fru Märta m. fl., som önska lära sig modistyrket rationellt bör först söka plats som elev hos en välkänd modist och sedan söka anställning som säsongbiträde hos en annan, lika välkänd. Ett sätt, som kanske kan förefalla mera tilltalande är att med en gång stanna kvar där man börjat och så starta sin affär när man anser sig fullärd. Men det kan också vara nyttigt att inhämta erfarenhet från ett par håll. De kurser, som numera här och var anordnas kunna på sitt sätt vara bra, men den kunskap man i dessa inhämtar lämpar sig i allmänhet mest för eget bruk och inom familjen. Men — att börja affär i våra dagar är mer än någonsin förr riskabelt — hela världen och ej minst Sverige är överfyllt av hattar, som aldrig finna köpare. Men har Ni "gnistan" ty sådan finnes också inom modistyrket, banar ni er nog själv fram, vår hjälp förutan, och vinner också ett gott levebröd. Men denna "gnista" plus affärshuvud och praktisk reda, äro jämförelsevis sällsynta, åtminstone i vårt land; däremot äro dessa talanger fördelaktigt förenade hos ett stort antal kvinnor i Frankrike, och numera ej så sällan även i Tyskland och Österrike. — Ovanstående svar kan synas långt men det är ämnat för flera av Iduns

HUSHÅLLSKÄRL

i KOPPAR, MÄSSING
och ALUMINIUM
1:ma kvalitet

Förstklassigt utförande.
300-årig erfarenhet
i branschen.
SKULTUNA BRUK
VÄSTERÅS

Stölma amatörfotoarbete
är oöfverträffat! Utföres på

Inlämna till våra återförsäljare eller
direkt till **Stöltens Foto-Hus**, Malmö.
1-3 dagar.

OUMBÄRLIG FÖR ALLA SVENSKA HEM

är den nya upplagan av

IDUNS KOKBOK

Av ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND

12:te uppl.

Fullständigt omarbetad och utvidgad

Pris Kronor 10:—

NYHET: Anvisningar att använda GASSPIS eller GASUGN vid alla recept för stekning och bakning

Innehåller bl. a. de tillförlitligaste
recept för

SYLTNING
KONSERVERING
SVAMPINLÄGGNING

RIKT ILLUSTRERAD

TREFÄRGSTRYCK

Rekvirera genast från närmaste **BOKHANDEL** eller direkt från
IDUNS EXPEDITION - STOCKHOLM

Mot postförskott

Portofritt

Döva höra Den amerikanska elektriska **hörapparaten ACOUSTICON** som är världens förnämsta, kan nu regleras i 6 styrkegrader efter örats olika hörselörmåga. Förordad av öronspecialister. Oumbärlig för lönberda i kyrka och teater. För efterrapningar varnas. Öronmassageapparaten **MASSACON** botar susning för öronen. ACOUSTICON är tillerkänd guldmedalj i St. Louis och den Engelska kröningsmedaljen i guld. Användes av H. Maj:t Änkedrottningen av England och Prins Carl av Sverige. ACOUSTICON är patenterad över hela världen. Vi lämna fem (5) års garanti på alla Acousticon-apparater. Begär katalog och intyg. Ensamförsäljare för Sverige: **Malmö Bandage Etablissement, Per Veijersgatan 9, Malmö 1. — Telefon 4975**

Oatine

UNDERLAT ICKE ATT GÖRA ERT ANSIKTE SÅ TILLTALANDE SOM MÖJLIGT.
OATINE rengör bättre än tvål och vatten. Porerna bli fullkomligt rengjorda från damm och smuts, blott vid lätt ingnidning och avtorkning strax efteråt. Oatine skyddar huden och skapar ny hud genom ständig behandling, och huden blir klar, frisk och vacker.

Begär endast OATINE "Vit crème, grönt lock" och tillbakavisa alla efterrapningar. Fås i burk, eller tub kr. 3:—, och stor burk (tredubbelt innehåll) kr. 6:—.

OATINE SNOW är fin, snövit och mycket dryg i bruket och är vällyktande och uppsuges ögonblickligen vid lätt ingnidning. Genom ständig användning bevaras huden smidig, klar, mjuk och vacker. Fås i burkar av samma storlek. Kr. 3:— och 6:—.

Fås överallt eller skriv till

THE OATINE COMPANY's Generaldepôt, Kr. Bernikowsgade 1, Köpenhamn. London & Paris

OATINE En Gros: Madsen & Wivel, Köpenhamn.

Hushålls-boken visar att smörkontot utan försäkelse kan ompassas efter minskade inkomster, tack vare Mustadps Bästa-Mätt

Krantz

IDUNS TIDSFÖRDRIV.

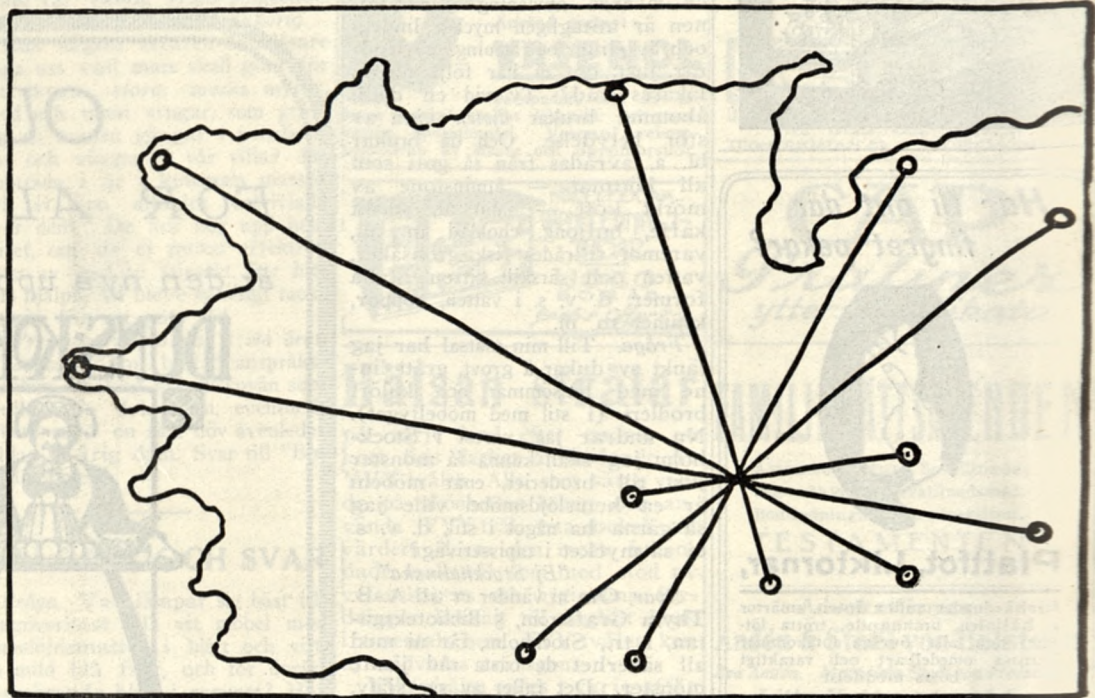
ARITMOREM.

- I, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 = finns på varje redaktion.
- 7, 1, 9, 10, 6, 5 = har ryttaren.
- 7, 8, 9, 6, 3, 2 = bakverk.
- 4, 9, 8, 5, 10 = sällskapsspel.
- 8, 9, 6, 1 = djur.
- 3, 9, 10 = viktig kanal.
- 5, 6 = tilltalsord.

Lösningar

AV TIDSFÖRDRIVET I N:r 25
 Utbytningsgåta: Port-rätt-för-sto-ring.
 Ordspråkgåta: Lika barn leka bäst.
 Bokstavsgåta: Kristinehamn.

Lösning av pristävlingen i n:r 34.

De utsatta städerna voro förenade på ovan angivna sätt. De tre första påträffade riktiga lösningarna hade lämnats av fru Johan Almroth, Trälleborg, vilka Lisa Wihlborg, Hudiksvall, Hildur alltså erhållit 5 kr. vardera. Damberg, Linköping, och Bertil

Skydda Edra Matvaror
 konservera alltid med
WINBORGS
Ättika och Vinättika
 som giva de bästa inläggningarna.

Hurra!
 Nu har mamma tvättat min klänning med
Gummans Flingor.

Rydbergs Blandning
 Detta kaffe rekommenderas särskilt för god och fyllig arom.
PERCY F. LUCK & Co.

HUSHÅLLSVÅG
 Ny, epokgörande konstruktion.

 Kr. 15.50
JULIUS SJÖGREN AKTIEBOLAG
 SÖDERMALMSTORG 4
 Telefoner: Riks 32 52, 1351.
 Allm. Söder. 330 00 331 00

Medicinskt Hårvatten.
 Hindrar håravfall. Stimulerar hårrötterna samt har förmågan att fullständigt desinficera hårbotten, varför det vid fortsatt användning helt utrotar mjällbildning. Pris kr. 4: 50 pr flaska.
Gurkmjolk.
 Franskt originalrecept. Bästa medel för erhållande av mjuk, klar och ungdomlig hy. Pris kr. 4: 50 pr flaska.
Äkta Citroncrème.
 Gör huden fraiche, mjuk och elastisk. Särskilt att rekommendera för torr och spröd hud. Pris kr. 4:— pr burk.
Crème de Rose.
 Rengör och uppmjukar huden. Borttager hetta, sveda och tillfällig hudretning. Bidrager att bevara hudens smidighet. Pris kr. 4:— pr burk.
 Sändes pr postfrskott + porto över hela landet.
MIA LILJEFORS
 Exam. massör.
 Klinik för medicinsk hårbehandling, hudmassage och ansiktsbehandling. Karl Gustafsgatan n:o 16 - Göteborg. Telef. 15420.

Håravfall
 motarbetas bäst med mina behandlingsmetoder. Peruker, transformationer samt alla slags hårvatten.
HUGO BONANDER
 Damfrisering & Perukmakare. Ridhuset, Göteborg. Telefon 6383.

Leulin
 Det bästa putsmedlet!

Florodofjvålen
 Endast den!
 PARFYMERI FLORA GEFLE

läsarinnor som gjort förfrågningar i samma ämne.
 Svampvän som frågar vilka kremlor som äro ätliga och huru dessa se ut och skola särskiljas, tillrådes att skaffa sig en god svampbok, t. ex. Lindblads. Att här exakt beskriva huru de ätliga kremlorna se ut är omöjligt enär samma art av dessa skifta i färg och utseende allt efter växtplats och väderlek. Den finaste kremlan är mandelkremlan, därefter kommer rutkremlan, vin-kremlan, kantkremlan, sillkremlan — vilken faktiskt luktar sill när den brytes — gaffelkremlan samt den lilla tunna äggkremlan. Faran med de annars mycket goda kremlorna är, att ätliga och giftiga arter bland släktet kunna växa tätt intill varandra och en expert är tveksam när det gäller att skilja agnarna från vetet, d. v. s. de ätliga kremlorna från de giftiga. Det enda tillförlitliga sättet att avgöra om en kremla är god, är att smaka på en lammellerna (skivorna). Är smaken mild är kremlan god och kan utan risk användas. Är däremot smaken det minsta bitter är svampen oduglig, och bör icke användas. Iduns konsulent t. ex., som plockat svamp i snart 50 år och kremlor i 35 år smakar ännu i dag på varje kremla, om så än hela korgar plockas på en gång.
 Obehagligt berörd husmor bör genast öppet säga ifrån så obehaget med det snaraste kommer att försvinna. Och råd personen i fråga minst varannan dag använda såpsprit. För övrigt bör Ni kunna påräkna hjälp av hennes kamrat, som ju själv bör vara intresserad i saken då hon delar rum med henne.
 Konditorintresserad kan inte använda vanlig kakao för praliner eller dylikt utan bör för ändamålet köpa blockchoklad. Sådant finnes numera av svensk tillverkning i handeln och kostar 6—7 kr. pr kg. Då den är sockrad behöves ingen tillsats av socker. Ej heller får något vatten tillsät-

tas, utan chokladen sönderdelas i mindre stycken som läggas i en liten panna, vilken i sin tur nedsättes i kokande vatten. När chokladen är smält och genom omrörning synes jämn, avtages den jämte vattenkastrullen från spisen, varefter i massan genast medelst en tväskänklig gaffel det önskade doppas och sedan lägges på smörpapper. De smala ponteransstängerna åstadkommes genom att skära kanderade ponterans- eller apelsinskal i strimlor

och doppa dessa i massan. Användas hemsyltade skal, rullas strimlorna i socker och få torka innan de chokladdoppas.

EXP:S BREVLADA.

Sign. "Hösten 1922". Eder annons kostar kronor 4.50 som torde insändas varefter densamma införes i först utkommande nummer.

LÄDER-ARMBAND
 Märke: "MIDGET"
 (Patent o. lagl. reg. varumärke)
KR. 2 KR.
 Världens mest praktiska läderarmband
 Klockan sitter absolut stadigt och kan icke glida av armen.
 Bydda remmar av bästa engelska kvalitet.
 Bese prov på äkta Midget hos urmakaren.
 Engros:
SVERIGES URMAKARE A.-B.
 STOCKHOLM

Spec. Hårbeten
 Kamning
 Ondulatio.
 Camponering
 Manicure
 Brudklädset
 Damfriseringen
IDUN
 30000 HÄRINGS ÅS
 Telefon 6650

Gummistrumpor
 och benbindor för äderbräck och svullna ben. Maggördlar. Rygggradshållare. Hälsoördeln "Minerva", ersättning för snörlivet, 14 kr. Häl-fotsinlägg 3: 50. Ligg-dynor. Urinbehållare för dag- och nattbruk 15 kr. OBS! Våra varor ej att förväxla med förlegade realisationslager. Alla sjukvårdsartiklar föras i lager. Illustrerad pris-kurant och mätblanketter gratis.
A.-B. Nils Adamssons Sjukvårdsaffär
 Centralpalatset, Sthlm.
Försilvra själv!
 Louis, med 2 guldmaljer, prish. silverpulver, försilvrar koppar, brons, mässing, nysilver. Obs! Innehåller äkta rent silver. Pris 2 kr. pr ask direkt från Fabriken Louis, Pipersgat. 14, Stockholm K. Allm. Tel. 201 11. Riks 337 33. Klipp ur annonsen. Bruks-anvisning medföljer. Säljas även hos A.-B. Wilh. Becker.

ALFHILD NORDSTRÖMS
MANICURE- & PEDICURE-SALONG
 KYRKO G. 42 1 tr. - GÖTEBORG
REKOMMENDERAS
 Öppet 11—5. Andra tider pr telefon 33 53, 162 06.
Även hembehandling
 Hilma Aströms Damfrisering, Nybrog. 54, Sthlm, rekommenderar sin oöver-träffade vård av håret, vilken hindrar håravfall och mjällbildning samt i hög grad befördrar hårväxten. Elegant frisering och ondulering.
Spirella-
 Korsetter erhållas hos
 Fru ANN-MARIE SEDSTRÖM,
 Östermalmsgatan 22. A. T. Öst. 57 97.

S:ta Birgittaskolan

Rikstel. 141 08. Regeringsgatan 19-21, Stockholm. Norr 51 90. Grundad 1910.
Förnämsta läroanstalt för kvinnligt praktiskt handarbete.
 Undervisning i klädsöm, linnesöm, barnkläder, allt slags kostbroderi och speisar, monteringar etc. Anmälan till höstterminen som börjar 1 Sept. mottages dagl. 10-5. Lägre avgifter för affärsanställda i aftonkurserna. 6 friplatser varav 3 disponeras av Sv. Adelsförbundet. Originalmodeller till elevernas disposition. Slutna sällskap lägre avgifter enl. överenskommelse.
EMMY FICK, f. Kylander.

LEDIGA PLATSER

I gott hem, egendom trakten av Sthlm, får husföreståndarinna, enkel, van vid arbete o. landst. plats, där husmor saknas, jungfru finnes. Vid. Nya Inack. byrån, Jokobsbergsgatan 34, Sthlm.

Kirurgiskt utbildad **SKÖTERSKA** helst med elementarbildning önskas för klinik. Svar med foto och lönepretention till "Klinik", under adress S. Gumaelius' Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Hushållskunnig, bildad flicka, ej för ung, får genast plats i prästgård i Småland. Litet hushåll. Bet. och ref. Svar till Prostinna J. Bredenbergs, Virestad, Liatorp.

Frisk och barnkär flicka, kunnig i skötseln av 3 barn i ålder 6, 5 och 2 år, sökes d. 1 okt. Bör vara stykunnig. Svar med löneanspråk och häst med foto till "Villig", tidn. Halmstads Exp., Halmstad f. v. b.

Översköterskeplatsen vid lasarettet i Varberg är till ansökan ledig. Tillträde den 1:sta instundande december. Grundlön 900 kronor pr år jämte bostad med värme och ljus, fri kost och tvätt. Alderstillslag med 150 kronor varje gång efter 3, 6 och 10 års väl visordad tjänstgöring. Årlig semester 30 dagar, eventuellt 45 dagar. Dyrtidstillägg efter av landstinget fastställda grunder. Förslag till höjning av dyrtidstillägget kommer att behandlas av innevarande års landsting. Vederbörlig meritförteckning torde före den 15:de oktober insändas till lasarettsläkaren som i övrigt lämnar önska upplysningar.

I prästgård i Västergötland finnes god plats för en duglig och snäll flicka, fullt hemma i allt hemarbete. Svar med lönepret. m. m. till Fru A. Ellis, Åsarp.

Guvernans med minst realskoleexamen eller motsvarande utbildning, undervisningsvan, hemma i sång och pianospel, enkel och anspråkslös, får plats 15 sept. eller 1:te oktober att läsa med 4-6 barn. Refl. torde insända betyg, referenser, fotografi och löneanspråk under adress "Egendom", Kungeliv, p. r.

Lärrarinnevikariat under tiden 26 oktober 1922 till 1 maj 1923 vid Høla folkhögskola är ledigt. Undervisningsämnen: modersmålet, biologi och hälso- och sjukvårdslära samt gymnastik. Lön: 2100 kr. jämte fri bostad om ett möblerat rum. Ansökningar insändas snarast möjligt och se. näst före den första instundande oktober till Styrelsen för Høla folkhögskola, adress Prästmon.

Husmoderskurs Börjar 20 sept. 3 el. 6 mån. kurs. Enkl. o. finare matlagning, uppläggning, dukning, servering, bakning, konservering, handarbete, linne- och klädsöm, vävning. Tel. 115. Begär prospekt omgående.

PLATSSÖKANDE
Bättre anspråkslös flicka
 önskar plats som hjälp och sällskap i liten familj eller hos ensam dam. Svar under signatur "Familjemedlem A. N.", Iduns exp. f. v. b.

22 års elementarbildad flicka söker plats i familj, där jungfru finnes. Är kunnig i alla husliga göromål. Villig att hjälpa till med läxläsning och se efter mindre barn. Helst i Stockholm. Lön önskvärd. Sv. till "Hösten 1922", under adress S. Gumaelius' Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Ex. barnsköterska söker plats för längre eller kortare tid. Något kunnig i sjuka barns vård. Tacksam för svar till "Värmländska", Svenska Telegrambyrån, Göteborg.

1-15 nov. önskar ordentlig flicka från landet plats där tillfälle att få lära finare matlagning och serv. gives. Innehar betyg från plats som ensamjungfru. Tacksam för svar "24-årig småländska", Iduns exp. f. v. b.

Ung, bildad flicka söker plats, gärna i mellersta Sverige. Är kunnig i matlagning, enkl. klädesömn. och handarb. Biträder om så erfordras med kontorsgöromål och maskinskrivning. Tacksam för svar till Linnéa Nilsson, Wejby, Wejbyslätt.

Elementarbild., enkel flicka, som genomgått Fackskolans i Uppsala husmoderkurs, önskar plats i trevlig familj, där jungfru finnes. Svar till "Hösten 1922", p. r. Gullberg.

20-årig flicka, som genomgått 8-klassigt läroverk önskar plats i familj att läsa med barn. Deltager gärna, om så önskas, i husliga göromål. Tacksam för svar till "Föräldralös", Iduns exp. f. v. b.

Elementarbildad flicka önskar plats på herrgård el. dyl., huvudsakligen för att hjälpa till med trädgårdsskötsel. Svar till "T. H.", Iduns exp. f. v. b.

Ung flicka önskar plats i familj där hjälp vid sjukvård behövs. Villig biträda med hemsysslor. Ett och ett halvt års sjukbiträde vid lasarett. Betyg finnes. Lön önskas. Svar till "R. C. 19 år", Karlstad poste restante.

Bildad, barnkär flicka, villig att åtaga sig en ensamjungfrus sysslor, får plats i nov. Familjemedlem, eget rum. Svar med foto till professorskan Simmons, Ultuna, Upsala.

Enkel bildad flicka önskar mot fritt vivre komma till ett gott hem, att under skicklig husmors ledning lära matlagning och övriga inom ett hem förekommande göromål, där jungfru finnes. Arbetsam och villig. Svar till "Wisborg, Paskallavik".

TILL SALU
En mindre Hemslojdsaffär
 överlättes billigt om snar uppgörelse sker. Svar märkt "Hemslojd", Iduns exp., f. v. b.

Doktor J. Arvedsons kurs i Sjukgymnastik, Massage Pedagogisk Gymnastik
 medför enligt kungl. maj:ts medgivande samma komp. och rättigheter som en kurs vid Gymn. Central-Institutet.
 Kursen, 2-årig, börjar den 15 sept. Prospekt på begäran. D:r J. Arvedson, adr. Odengat. 1, Stockholm.

D:r A. KARSTEN
 Medicinskt Elektricitets-, Ljus- och Röntgeninstitut
Kungsg. 60, STOCKHOLM
 Behandling av **reumatiska åkommor.**

GÖTEBORGS GYMNASITISKA INSTITUT
 Östra Hamngatan N:o 45
 Förmånligaste specialkurs i **MASSAGE o. SJUKGYMNASITIK**
 Nästa kurs börjar den 15 september.
 I kursen ingår kostnadsfritt undervisning i moderna fysikaliska behandlingsmetoder såsom Diathermi, Kvarter- och Spektroskopijusterstrålning, Värmebehandling, Zander-gymnastik, Ortopedisk behandling m. m. Begär illustrerat prospekt.

Gymnastikdirektörsexamen avlägges efter 2-årig kurs av kvinnliga elever vid **Sydsvenska Gymnastik-Institutet.** Ny kurs börjar 15 sept. Prospekt Major J. G. Thulin, LUND.

Fräkencreme
ICA Borttager fräknar, finnar, fnassel m. m. Pris kr. 6: 50 + porto. Försändes diskret. Franska Parfymmagasinet, Hovleverantör, Drottninggatan 21, Sthlm.

Mot grått hår och mjäll. Härmed meddelas att det utmärkte och så mycket efterfrågade härvatnet mot grått hår som förhindrar hårfall och fullständigt borttager mjäll och som i över 40 års tid förts i Fanny Gelin Parfymmagasin, Malmstorgsgatan 5, Sthlm, numera fås under adr. Firma Fanny Gelin, Norrviken. Riks och Sthlmstel. Norrviken 214. Pris 6: - kr. + porto.

Crème o. puder att användas vid skötsel av späda barn, Bäddunderlag, Dinappar, flaskor m. m. Babyboxor, impregn. I parti och minut billigast från **Carl Stangenberg,** 10 Hötorget, Stockholm. A. T. 28690. R. T. 7762.

För finnar TINKTUR ICILMA
 Ett utmärkt medel mot finnar och pormaskar, pris Kr. 5 plus porto. Ebba Beckmans Hygieniska salong Grevturg. 3, 1 tr. Stockholm 1.

Hämorroider försvinna efter några dagar vid användning av Hämosalvan från **TEKN. FABR. ELEFANTEN,** Göteborg. Pris kr. 10: - pr stor burk mot postförskott eller förut insänd likvid.

Massage, violetta strålar m. m. REUMINSTITUTET, Mästersamuelsg. 18, II, hiss. Sthlm. Allm. Norr 20993. Mot.: 11-3.
För den nyfödde. Komplet, fin, välstyrd utstyrsel, bästa modell, å Kr. 10 och Kr. 15. Obs! Elva-årig verksamhet. Fru **CASPERSSON,** 3 Jerntrögsgat., Örebro I.

Sjuka. Besök eller skriv till Homöopatiska Institutet Auxilium, Saltmätaregatan 5 (hörn av Tegnérgatan). Rt. 825 11. Mottagn. 10-12; 2-4 eller enl. överenskommelse. Specialitet: Magsjuka, blodbrist, reumatism, fallandesjuka, influensa, njur- och gallsten samt sokersjuka.
Hultkrantz, Homöopat. Läkare. STOCKHOLM.

STILLE-WERNERS CENTRAL
 R. T. 16672 REGERINGSGATAN 19 R. T. 16672
 Görklar av alla slag (nya modeller). Gummistrumpor och bandager. Måtttagning och provning även i hemmen.
HÅLFOTSLÄGG
 D:r Henning Waldenströms modell. Lätta och hållbara, tillverkade av rostfritt stål utföras de efter foten för varje särskilt fall och häradas därefter - bibehålla sedan sin form. Vid beställning per post (till avd. B) torde bifogas avtryck av båda fötterna; tagas på följande sätt: Fotsulan bestyckes med en lösning av mörk vattenfärg, som får avdunsta något, tills foten är lagom fuktig, varefter patienten ställer sig på ett ark papper och man har så avtrycket. Beteckna med X eventuellt ömmande punkter. Bäst att behandla en fot åt gången. Ju finare avtrycket är, desto bättre passande blir hälfofotsläggen.
 Pat. anm.

Ateljé Sländan
 Konstnärlig ledare Fru Olga Nyblom.
 I våra lokaler Regeringsg. 57, 1 tr. anordnas från och med okt. mån. kurser i praktisk klädsöm med tillskärning, barnklädsöm, linnesöm, broderi, spetsömn, tyllträdning, stickning och virkning, jämte andra prydnadsarbeten för dräkten och hemmet.
KURSLEDARE: Fru Hilda Rydning, Mme Antoinette Lamay-Norberg, Fruken Märta Adelsköld, diplomée de l'Institut de Coupe de Paris.
 Anmälningar mottagas av Ateljé Sländan, Saltsjö-Storängen. Tel. Storängen 16 och efter d. 1:sta okt. även Regeringsg. 57, Stockholm. 4 friplatser finnas, av vilka 2 disponeras av Konstnärsringen. Prospekt på begäran.

Herrsätra Skola, helpension, 8 kl. flickskola, helpension, förlagd till Carlberga villaegendom, Södertälje. Anna Sundin. Riks Södertälje 532. Skolan står under K. Skolöverstyrelsens inspektion.

Aringsbergs Helpension för flickor har den 1 sept. förflyttats till **Teleborgs Slott,** högt beläget i skog vid sjö 3 km. fr. Växjö. Modern inredning, komfort, värmeledning. Undervisning meddelas enl. fackskolans kurser i alla skolämnen t. o. m. 8:de klassen samt i musik. Den 15 sept. börjar en särskild kurs för unga flickor, vilka önska lära hushåll och all slags sömnad samt förkovra sig i språk. Exam. skolkökslär. Infödda språklär.
 ELSA KJELLANDER
 Teleborg, Växjö. Rikstel. Växjö 199.

ÖNNESTADS Folkhögskola
 i Krist:s Län - 1868 grundade
Folkhögskola
 Avdelningen för kvinnliga elever - vinterkurs - börjar 1 nov. 5 mån. rent teoretisk kurs, förberedande för skolkökslärarinneutbildning, seminarier m. m. Allm. bildande. Utm. undervisningsmöjligheter. Stipendier av statsmedel. Billig. Prosp. mot 40 öre porto gen. rektor *Yngve Melander, Önnestad.*

Damer! Några elever kunna få deltaga i tandteknikerkurs d. 1 okt. Fullt utbildning i yrket. Moderat avgift. Svar "Tandteknikertryggad framtid" under adress S. Gumaelius' Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

INGENIÖRS-AKADEMI Wismar a. d. Ostsee
 Prospekt från sekretariatet

Ny hushållskurs 1 okt.-20 dec. Prospekt mot porto. Överstinna A. Hyltén-Cavallius, f. Frick, Sandvik, Smål. Burseryd.

Ett par unga bildade flickor, som hava lust och intresse att deltaga i trädgårds- och lantbruksarbete nu i höst, och lära vävning (av ex. lärarinna) under vintermånaderna mottagas på Torsådra gård pr Nykvarn.

Deutschland. Töchterpensionat Landgrafenhäus Homberg v. d. Höhe. Eintrist 1. Okt., 8. Jan., 1. April. Prospekt 1 Krona.

Annonsera i IDUN!

GRANSHOLMS FINPAPPERSBRUK
 ANLAÖT 1803 - GEMLA - ANLAÖT 1803
 Specialbruk för finare papperssorter
 LEVERANTÖR AV
IDUNS PAPPER
 OMBUD OCH PARTINEDERLAG I STOCKHOLM:
R. W. STARE
 R. T. 40 44 59 KUNGSGATAN 59 A. T. 192 30

GRANSHOLMS FINPAPPERSBRUK
 ANLAÖT 1803 - GEMLA - ANLAÖT 1803
 Specialbruk för finare papperssorter
 LEVERANTÖR AV
IDUNS PAPPER
 OMBUD OCH PARTINEDERLAG I STOCKHOLM:
R. W. STARE
 R. T. 40 44 59 KUNGSGATAN 59 A. T. 192 30

GRANSHOLMS FINPAPPERSBRUK
 ANLAÖT 1803 - GEMLA - ANLAÖT 1803
 Specialbruk för finare papperssorter
 LEVERANTÖR AV
IDUNS PAPPER
 OMBUD OCH PARTINEDERLAG I STOCKHOLM:
R. W. STARE
 R. T. 40 44 59 KUNGSGATAN 59 A. T. 192 30

GRANSHOLMS FINPAPPERSBRUK
 ANLAÖT 1803 - GEMLA - ANLAÖT 1803
 Specialbruk för finare papperssorter
 LEVERANTÖR AV
IDUNS PAPPER
 OMBUD OCH PARTINEDERLAG I STOCKHOLM:
R. W. STARE
 R. T. 40 44 59 KUNGSGATAN 59 A. T. 192 30

GRANSHOLMS FINPAPPERSBRUK
 ANLAÖT 1803 - GEMLA - ANLAÖT 1803
 Specialbruk för finare papperssorter
 LEVERANTÖR AV
IDUNS PAPPER
 OMBUD OCH PARTINEDERLAG I STOCKHOLM:
R. W. STARE
 R. T. 40 44 59 KUNGSGATAN 59 A. T. 192 30

GRANSHOLMS FINPAPPERSBRUK
 ANLAÖT 1803 - GEMLA - ANLAÖT 1803
 Specialbruk för finare papperssorter
 LEVERANTÖR AV
IDUNS PAPPER
 OMBUD OCH PARTINEDERLAG I STOCKHOLM:
R. W. STARE
 R. T. 40 44 59 KUNGSGATAN 59 A. T. 192 30

GRANSHOLMS FINPAPPERSBRUK
 ANLAÖT 1803 - GEMLA - ANLAÖT 1803
 Specialbruk för finare papperssorter
 LEVERANTÖR AV
IDUNS PAPPER
 OMBUD OCH PARTINEDERLAG I STOCKHOLM:
R. W. STARE
 R. T. 40 44 59 KUNGSGATAN 59 A. T. 192 30

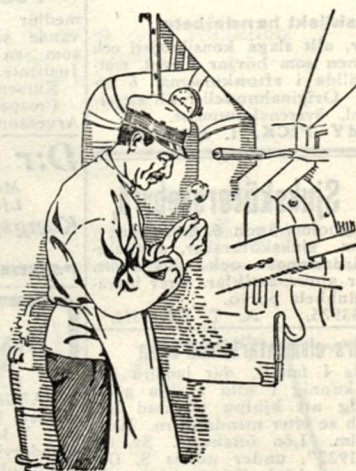
GRANSHOLMS FINPAPPERSBRUK
 ANLAÖT 1803 - GEMLA - ANLAÖT 1803
 Specialbruk för finare papperssorter
 LEVERANTÖR AV
IDUNS PAPPER
 OMBUD OCH PARTINEDERLAG I STOCKHOLM:
R. W. STARE
 R. T. 40 44 59 KUNGSGATAN 59 A. T. 192 30

HÖST RENGÖRINGEN

underlättas betydligt
om Ni använder
TRITON TVÄTTPULVER

Försök med några matskedar
därav i en hink vatten och Ni
skall glädja Eder över
resultatet

Ett viktigt led

i tillverkningen av cacao är *rostningen* av cacaobönan. För att den karaktäristiska, delikata smaken skall komma till sin rätt, måste cacaobönan beredas genom rostning, vilket är en mycket ömtålig operation fordrande lång erfarenhet. Efter decenniernas strävanden har rostningsprocessen vid Cloettas fabriker utvecklats lika mycket till en konst som till en hemlighet, och bl. a. därpå beror den utsökt läckra smaken.

Cloetta

Nordens äldsta men modernaste
tillverkning. Finnes överallt.

ten

Utmärkta organ

för

annonsering i landsorten:

Arvika: <i>Arvika Nyheter.</i>	Luleå: <i>Norrbottnens-Kuriren.</i>
Avesta: <i>Avesta-Posten.</i>	Lysekil: <i>Lysekils-Posten.</i>
Borlänge: <i>Borlänge Tidning.</i>	Malmö: <i>Skånska Aftonbladet.</i>
Borås: <i>Borås Tidning.</i>	Mariestad: <i>Tidning för Skaraborgs län</i>
Engelholm: <i>Engelholms Tidning.</i>	Mora: <i>Mora Tidning.</i>
Eskilstuna: <i>Eskilstuna-Kuriren.</i>	Norrköping: <i>Norrköpings Tidningar.</i>
Falun: <i>Falu-Kuriren.</i>	Nyköping: <i>Södermanlands Nyheter.</i>
Gävle: <i>Gefle-Posten.</i>	Nässjö: <i>Nässjö-Tidningen.</i>
Halmstad: <i>Hallandsposten.</i>	Skövde: <i>Skaraborgs Läns Annonsblad</i>
Hedemora: <i>Södra Dalarnes Tidning.</i>	Sollefteå: <i>Sollefteå-Bladet.</i>
Hudiksvall: <i>Hudiksvalls-Tidningen.</i>	Sundsvall: <i>Sundsvalls-Posten.</i>
Hälsingborg: <i>Hälsingborgs Dagblad.</i>	Säter: <i>Säters Tidning.</i>
Härnösand: <i>Härnösands-Posten.</i>	Söderhamn: <i>Söderhamns Tidning.</i>
Höganäs: <i>Höganäs Tidning.</i>	Trelleborg: <i>Trelleborgs Allehanda.</i>
Hörby: <i>Hörby Dagblad.</i>	Uddevalla: <i>Bohusläningen.</i>
Jönköping: <i>Smålands Allehanda.</i>	Umeå: <i>Västerbottnens-Kuriren.</i>
Kalmar: <i>Barometern.</i>	Uppsala: <i>Tidningen Uppsala.</i>
Karlskrona: <i>Karlskrona-Tidningen.</i>	Visby: <i>Gotlänningen.</i>
Karlstad: <i>Värmlands Läns Tidning.</i>	Västervik: <i>Västerviks-Tidningen.</i>
Katrineholm: <i>Katrineholms-Kuriren.</i>	Växjö: <i>Nya Växjöbladet.</i>
Landskrona: <i>Landskrona-Posten.</i>	Örebro: <i>Örebro Dagblad.</i>
Linköping: <i>Östgöten.</i>	Örnsköldsvik: <i>Örnsköldsviks-Posten.</i>
Ludvika: <i>Ludvika Tidning.</i>	Östersund: <i>Jämtlands-Posten.</i>

Ekströms Jästmjöl

ÖREBRO KEM.
TEKN. FABRIK